

GÖTEBORGS UNIVERSITET
INST FÖR SPRÅK OCH LITTERATURER

ARABISKA

Svensk litteratur på arabiska

En bibliografisk studie

Johan Petersson

Magisteruppsats

VT 2014

Handledare:
Tetz Rooke

Examinator:
Helle Lykke Nielsen

ABSTRACT

Författare: Johan Petersson
Titel: Svensk litteratur på arabiska – En bibliografisk studie
Handledare: Tetz Rooke
Organisation: Göteborgs Universitet, Humanistiska fakulteten, Institutionen för språk och litteraturer, Arabiska
År: 2014
Språk: Svenska
Nyckelord: arabiska, svensk litteratur, bibliografi, översättning

Sammanfattning: Denna magisteruppsats presenterar en bibliografi över svensk litteratur som blivit översatt till arabiska. Någon sådan bibliografi finns inte sedan tidigare och i studien motiveras behovet av bibliografin med bristerna i de befintliga databasernas sökresultat med avseende på svensk litteratur översatt till arabiska samt svårigheterna för varje forskare som vill använda dem. Därefter följer en översiktlig kvantitativ analys av titlarna i bibliografin med fokus på var, när och hur titlarna översatts samt trender och tendenser vad gäller genrer, författare, förlag, översättare och utgivning. En bibliografi som denna som presenteras i studien är helt outhärlig för varje forskare som vill studera vad som översatts för att kunna utföra vidare och mer djupgående analyser i ämnet.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1 BAKGRUND.....	4
1.1 Inledning.....	4
1.2 Syfte.....	4
1.3 Tidigare forskning, metod och teori.....	5
1.3.1 Översättning som kulturellt utbyte.....	5
1.3.2 Översättning av litteratur i arabvärlden.....	7
1.3.3 Läsvanor i arabvärlden.....	8
1.3.4 Översättningsteori.....	9
1.3.5 Bibliografi som metod.....	11
1.3.6 Insamling av material.....	12
1.3.7 Transkribering av arabiska.....	13
2 PROBLEM MED DE BEFINTLIGA DATABASERNA.....	14
2.1 Befintliga databaser.....	14
2.1.1 Suecana extranea och LIBRIS.....	14
2.1.2 Index Translationum.....	15
2.2 Problem vid sökning i databaserna.....	16
2.2.1 Felkodade titlar.....	16
2.2.2 Otillgängliga utdrag.....	18
2.2.3 Inkonsekvent eller felaktig transkribering.....	19
2.2.4 Samma verk utgivet av flera förlag.....	20
2.3 Varför behöver en bibliografi etableras?.....	22
2.3.1 Relevanta urvalskriterier.....	22
2.3.2 LIBRIS och Index Translationum.....	23
2.3.3 Uppgifter saknas eller står på fel plats i databaserna.....	23
2.3.4 Titlar funna på annat håll som saknas i databaserna.....	25
3 RESULTAT.....	27
3.1 Förord till bibliografin.....	27
3.2 Bibliografi över svensk litteratur på arabiska.....	28
4 ANALYS.....	35
4.1 En överblick över bibliografin.....	35
4.1.1 Vad har blivit översatt?.....	35
4.1.2 Kronologi.....	38
4.1.3 Utgivningsort.....	38
4.1.4 Vilka översätter från svenska till arabiska?.....	39
4.2 Varför har just dessa titlar översatts?.....	40
4.2.1 Barn- och ungdomslitteratur.....	40
4.2.2 Övrig litteratur.....	43
4.2.3 Källkulturens respektive målkulturens inverkan.....	44
4.3 Avslutande kommentar.....	45
KÄLLFÖRTECKNING.....	47

1 BAKGRUND

1.1 Inledning

Denna magisteruppsats presenterar en bibliografi över svensk litteratur översatt till arabiska samt en analys av denna. Uppsatsens fokus var från början enbart själva analysen – att finna mönster och trender – och för att svara på denna fråga måste man veta vad som blivit översatt. Det visade sig dock snart att detta inte var självklart att finna svar på. Databaserna som finns tillgängliga visade sig innehålla stora brister (se kommande avsnitt) och användarvänligheten lämnar mycket att önska. Därför kom denna studies fokus mer att handla om etablerandet av en bibliografi över dessa titlar – något som i dagsläget inte tycks finnas. Denna studies bibliografi över svensk litteratur på arabiska innehåller 284 titlar, vilket täcker mer än summan av sökresultaten i de befintliga databaserna – en summering som dessutom är långt ifrån enkel eller självklar att göra på grund av brister i systemen, brist på tidigare kartläggning och forskning samt svårigheter knutna till olikheten i de båda språkens natur. Bibliografin i denna studie är dessutom mer överskådlig och relevant med avseende på min frågeställning. Styrkan ligger i dess fokus på just litteratur samt på ordning, uppställning och information om varje titel. Det finns dock mer kvar att göra. Även denna bibliografi innehåller luckor och brister (se förord till resultat), men för den forskare som vill ta vid är nu utgångsläget ett annat. Denna studie presenterar även en grundläggande kvantitativ analys av titlarna i bibliografin. En presentation av de största genrerna, förlagen, utgivande länder samt översättare ges i uppsatsens andra kapitel.

1.2 Syfte

Syftet med denna magisteruppsats är att presentera en analys av svensk litteratur som blivit översatt till arabiska. För att kunna göra det behövs information om vad som blivit

översatt. Därför blir även etablerandet av en bibliografi över svensk litteratur översatt till arabiska en oundgänglig del av denna studie. En sådan bibliografi finns i dagsläget inte.

Denna magisteruppsats ämnar söka svara på frågorna:

- Vad av svensk litteratur¹ har blivit översatt till arabiska?
- Vilka mönster finnes i analysen av denna bibliografi?

En bibliografi som denna är oundgänglig för fortsatt forskning. De i teorin bästa verktygen som forskare i dagsläget hittills haft för att ta reda på vad av svensk litteratur som blivit översatt till arabiska är databaserna *Suecana extranea* (e.g. *LIBRIS*) och *Index Translationum*. I kapitel 2 följer en presentation av dessa databaser samt problemen med dem med avseende på svensk litteratur i arabisk översättning, vilket enligt Johannes Rudberg vid Kungliga Biblioteket närmast skulle kunna liknas vid något av en ”vit fläck” på kartan över översatt litteratur. Här är det både ekonomiska och praktiska faktorer som ligger bakom (Johannes Rudberg vid KB, muntlig kommunikation, den 7 april 2014).

1.3 Tidigare forskning, metod och teori

1.3.1 Översättning som kulturellt utbyte

Översättning av litteratur är en kanal genom vilken vi lär känna varandra över geografiska och kulturella gränser. Den blir ett viktigt verktyg för förståelse och tolerans av människor i andra delar av världen. ”Översättningar av centrala eller typiska texter är ett oundgängligt redskap i vårt ömsesidiga utforskande av varandra.” (Henningsson i Rooke, 2003:5) Därför

¹ Med litteratur menas här både skönlitteratur i olika form och facklitteratur; litteratur för vuxna såväl som för barn och ungdomar.

blir också den litteratur som översätts avgörande för hur omvärlden uppfattar oss. I ljuset av detta blir översättning av skönlitteratur ett mycket viktigt, och politiskt laddat, ämne. Vilken bild av Sverige har omvärlden idag och vilken vill vi förmedla? Det omvända gäller naturligtvis också: Vilken bild får vi av omvärlden genom den litteratur som översätts till svenska? ”Översättningslitteraturen är inte bara en undervärderad del av nationallitteraturen, den är också en kanal för kulturell interferens. Därmed kan den studeras som exempel på hur normer för kulturell förståelse etableras och utvecklas” (Grelz, Respons, 1/2013).

I och med att hälften eller mer av all litteratur som ges ut på svenska är översättningar så tillhör Sverige de mest översättande landen i hela världen (Kleberg, 2009:173). Men trots att svenskan inte tillhör de stora språken eller ligger i den allra högsta toppen som källspråk kan man inte bortse från vår litteraturs betydelse internationellt. Utflödet av svensk skönlitteratur i världen är enligt Svedjedal (2012:62) en del av mångskiktade transnationella litterära flöden skapade och påverkade av såväl marknadens logik som geolingvistiska och ekonomiska styrkeförhållanden samt insatser som till exempel statligt stöd. Det har blivit en del av det världslitterära rummet och Sverige har idag den artonde största exporten i världen av tryckta böcker, och svenskan finns med bland de tio största källspråken. ”Det svenska deckarundret, med Stieg Larsson och Henning Mankell i spetsen, har ökat intresset för både Sverige och den svenska litteraturen” (Annina Rabe, Svenska institutet, 2011.12.19).

Översättning är också en konst i sig, en sorts 'skriven läsning' där översättarens egen röst oundvikligen färgar berättandet och där översättningen alltid blir en ny version av originaltexten. ”Att läsa är att tolka, att översätta blir då att skriva ned sin tolkning av källtexten på målspråket” (Jansson, 2011:15). När man beaktar detta blir översättarens roll mycket viktig, nästan som om verket vore skrivet av två författare. Detta är viktigt att ha i åtanke varje gång man läser ett verk som blivit översatt – och naturligtvis även i kritiken av detta. Kanske blir översättarens roll ännu större och mer avgörande ju längre målspråket och källspråket står i från varandra?

I en rapport från Utrikesdepartementet författad 2004 föreslås bistånd för översättning mellan svenska och arabiska som ett sätt att stärka dialogen med Mellanöstern och Nordafrika (UD, 2004:23). Där föreslås även att man bör upprätta en databas med

fullständig statistik över vilka böcker som faktiskt har översatts till arabiska.

1.3.2 Översättning av litteratur i arabvärlden

När det gäller arabvärlden råder det en brist på översättningar av skönlitteratur. ”Den arabiska översättningslitteraturen befinner sig sedan länge i kris, en kris som är både kvantitativ och kvalitativ. Översättningarna är inte bara få, de är otillförlitliga också” (Rooke, 2003:9). ”En FN-rapport från 2003 – sammanställd av arabiska experter – pekade ut denna brist tillsammans med bristande demokrati och få rättigheter för kvinnor som huvudskälet till att många arabländer har sämre utveckling än länder i andra världsdelar” (Olsson, SvD, 071122). Detta påverkar alltså i hög grad den bild som arabvärlden får av Sverige. När man tittar på vad som ändå översätts ser man även att: ”Den litterära bilden av 'Väst' är kulturellt monokrom och skulle behöva berikas med färger från andra paletter, till exempel den skandinaviska. Detta är en uppfattning som företrädare för den nya arabiska översättningsrörelsen ofta uttrycker” (Rooke, 2003:10). I arabvärlden är synen på översättarens roll betydligt annorlunda än synen i Europa, där översättaren inte anses vara en författare utan enbart en tekniker som erbjuder en tjänst (Transeuropéennes, 2012:28).

Kalima Translation är ett projekt utan vinstintresse, med sin bas i Abu Dhabi, som sponsrar översättning, utgivning och distribution av klassisk och samtida litteratur från andra språk till arabiska. Bakgrunden är enligt dem själva att ta itu med ett tusenårigt problem – översättningstorkan i arabvärlden. Denna begränsar tillgången till verk av stora författare och tänkare världen över för många arabisktalande människor som inte läser på något annat språk än arabiska, vilket den stora majoriteten av arabisktalande inte gör (Kalima Translation, 140425).

De arabiska länderna som översätter mest är Libanon, Syrien, Egypten och Marocko (Transeuropéennes, 2012:16). Majoriteten av alla översättningar som görs i arabvärlden från mindre kända språk översätts via framför allt engelska och i mindre grad även franska (Transeuropéennes, 2012:18). Att svensk litteratur översätts till arabiska är en relativt ny företeelse. Vad har hittills blivit översatt? Det söker denna studie svara på.

1.3.3 Läsvanor i arabvärlden

Organisationen NEXT PAGE verkar för tillgång till kunskap och information samt interkulturell förståelse. De har sitt huvudkontor i Sofia, Bulgarien och samarbetar med organisationer och lokala kontakter i 25 länder. En undersökning om arabers läsvanor som utfördes år 2007 av denna organisation visar att majoriteten i huvudsak läser nyhetstidningar, och samhällsinformation både i tryckt form och på nätet. Vid sidan av detta kommer även religiös litteratur. Undersökningen utfördes i Egypten, Libanon, Saudiarabien, Tunisien, Marocko, Algeriet, Jordanien, Palestina och Syrien. (NEXT PAGE, 2007a:3 & 2007b:13)

Det är verkligen inte självklart att definiera vad som hör till arabvärlden, vad som är arabiskt och vem som egentligen är arab (Kronholm, 1995, kap 1). I detta sammanhang när vi talar om läsvanor blir det dock relevant att inkludera alla som på något sätt använder sig av, och förstår, det arabiska språket oberoende av var de har sin identitet.

Ethnologue: Languages of the World är ett forskningsprojekt som involverar hundratals lingvister och andra forskare världen över. Enligt denna källa talas arabiska av uppskattningsvis 237 miljoner människor (Ethnologue, 140603). Arabiska är dessutom officiellt språk i över 20 länder. Detta kan jämföras med svenskan som är nationalspråk i en enda stat och talas av drygt nio miljoner människor. Ändå har det, trots en viss osäkerhet, hävdats att det ges ut fler böcker i Sverige per år än den totala utgivningen av böcker i hela arabvärlden (Rooke, 2003:20). Analfabetism är fortfarande utbredd i arabvärlden. Enligt statistik från UNESCOs *Institute for Statistics* var andelen analfabeter bland vuxna över 15 år i Egypten 26% år 2012, 22% i Irak år 2011 och 33% i Marocko för att ge några exempel (The World Bank, 140625). I statistik från 2011 beräknades den totala andelen analfabeter bland vuxna över 15 år i hela Mellanöstern och Nordafrika vara 30% för kvinnor och 15% för män (The World Bank, 140625). I *Arab Human Development Report* från 2009 är andelen vuxna analfabeter över 15 år i 18 arabländer sammanlagt beräknad till 29,1% (UNDP, 2009:115). I arabvärlden finns fortfarande spår av idén att man i huvudsak inte läser för att roa sig, utan att läsningen är mer nyttoorienterad och den muntliga berättartraditionen är fortfarande stark (Cedernil, 2012:10). Den låga utgivningen av böcker, en utbredd analfabetism och inställningen till litteratur påverkar naturligtvis också försäljningssiffrorna negativt. En anledning som ofta anges är att köpkraften hos

araberna är låg, beroende på bland annat ekonomiska faktorer.

Det tycks dock vara fallet att IT revolutionen de senast åren spelat en mycket viktig roll i att göra litteraturen mer tillgänglig (Pepe, 2013:35). Webbssidor, onlinetidningar och magasin, digitala bokförlag, kostnadsfria onlinebibliotek, bokklubbar och Facebookgrupper som kanaler för litterär kommunikation i arabvärlden är alla exempel på detta, något som svarar väl mot det växande antalet internetanvändare i arabvärlden, särskilt bland unga (Pepe, 2013:32). Den har både kunnat kompensera för dåligt sorterade bokhandlar, lyckats överbrygga geografiska avstånd och kostnader samt gjort det svårare för regimerna att kontrollera innehållet i alla dessa böcker genom censur (Pepe, 2013:35). Sedan ett knappt decennium tillbaka har man även enligt Rooke (2011:3) kunnat se fenomen som bästsäljarlistor i arabvärlden, något som inte tidigare funnits. Trots bristen på sammanställningar av dessa listor både nationellt och arabländerna emellan, något som vittnar om den arabiska bokpubliceringens fortsatt låga status, visar deras blotta existens på en ny utveckling på den arabiska bokmarknaden. Kanske börjar en mer underhållsorienterad syn på litteratur redan breda ut sig bland unga i arabvärlden?

1.3.4 Översättningsteori

Översättning är en konstform, en sorts tolkning av det skrivna som inte följer lingvistikens regler. Skulle översättning tvingas följa lexikon, morfologi och syntax skulle översättning vara en omöjlighet (Pym, 2014:2). Översättningsteori skildes från lingvistik under 80- och 90-talet och har sedan dess inte återvänt tillbaka dit (Pym, 2014:2). Översättning ses idag sällan som ett ordagrannat återgivande av en text, långt därifrån. Istället ses det som en tolkning och ett återstiftande av texten för nya läsare, som är långt mycket mer avancerat än att para ihop ord och fraser. Lingvistik kan inte hjälpa översättaren att ta beslut, men den beskriver den verktygslåda översättaren har att jobba med (Pym, 2014:6). Detta problematiserande sätt att se på översättning lyfter fram många nya och intressanta aspekter av ett översatt verk. Översättaren blir en 'andra författare' som kommer med nya insikter och vinklar av en text.

”...there are no systems. Systems exist only in system theory” (Hermans, 1999:103). Men det är möjligt att välja att betrakta till exempel litteratur och översättning som ett system i tron att det kan ge nya insikter om ämnet. Det handlar enligt Lindqvist

(2011:81) om att översättningar är en funktion av sammanhanget de finns i och relationerna språken emellan. Därför är det nödvändigt att problematisera relationerna mellan språk, litteratur och kultur samt att med olika modeller beskriva hur texter interagerar mellan och inom olika kulturella, sociala och litterära fält. Fokus har flyttats från källtexten till mottagarkulturen och dess ställning och funktion inom det internationella kulturella systemet (Lindqvist, 2011:81). ”Det internationella översättningssystemet är först och främst en hierarkisk struktur med centrala, semicentrala och perifera språk” (Lindqvist, 2011:83). Enligt dessa systemteoretiska synsätt och modeller går det inte att studera en text isolerad från sitt sammanhang och de system som texten befinner sig i. System som enligt Hermans (1999:103) skiljer på vad som är kanon och vad som inte är det och vad som är god respektive dålig litteratur, som har ett center och en periferi samt primära (innovativa) och sekundära (konservativa och bevarande) krafter. Allt detta förändras och omskapas över tid.

Översättning, liksom andra former av överföring, är enligt Even-Zohars *Polysystem Theory* 1990, en sorts påverkan, en relation mellan litteraturer där en litteratur kan bli en källa för direkta eller indirekta lån för en annan. Hans modell beskrivs i (Hermans, 1999:108-109). Där kan individuella översättningar spela antingen en primär eller en sekundär roll i ett polysystem, beroende på vilket skick systemet råkar vara i. Den stora majoriteten av alla översättningar menar Even-Zohar är konservativa, alltså bevarande. Men om en litteratur är ung, svag eller innehåller ett tomrum eller befinner sig i kris eller vid en vändpunkt historiskt, kan översättningar spela en mer primär (innovativ) roll (Hermans, 1999:109). Dock hävdar Lindqvist (2011:87) att det är mer funktionellt att påstå att den översatta litteraturens funktion och position varierar snarare än att anta att den ”normalt” har en marginell position inom litterära system.

Inom polysystemteori finns även idén om att texter väljs ut för översättning på grund av antingen källspråkstextens ställning, och/eller källkulturens dominans (Matsunaga-Watson, 2005:162). I den sistnämnda studien ges emellertid indikationer på att så inte alltid måste vara fallet. Där konstateras att:

”...translation activities are not always carried out simply to compensate for the weakness of the target culture or to complement the shortcomings of the fiction or non-fiction polysystem in the target culture. In the case of bestseller translations in Japan's post-Occupation period, it seems that the target culture

is actively seeking palatable products that satisfy the audience” (Matsunaga-Watson, 2005:162).

Översättningsverksamheten i världen kan enligt Lindqvist (2011:88) ses som ett uttryck för styrkeförhållanden mellan källspråkets, målspråkets, författarens och översättarens position nationellt och globalt.

Det finns många problem med att betrakta litteratur ur detta perspektiv, inte minst genom att vi tvingas avgöra vad som är starka och svaga litteraturer (i vems ögon?), och i den brist på tydlighet som påståendena innehåller (finns det kulturer som är defekta?). Detta kräver definitioner av starkt och svagt och av kris och tomrum osv (Hermans, 1999:109).

Dock har polysystemteori varit till fördel för översättningsvetenskapen då den placerat översättning i en större kulturell kontext även om den med fördel används på ett abstrakt plan snarare än i konkreta sammanhang eller faktiska texter och böcker (Hermans, 1999:110). Ingen litteratur existerar isolerad och utan påverkan från omvärlden. ”Change in a literary or cultural system occurs when new models manoeuvre themselves into new positions and the web of relations is altered. That process never stops” (Hermans, 1999:114).

1.3.5 Bibliografi som metod

Det finns en del teoretisk litteratur kring bibliografin som metod och även om mycket av den är gammal så kan man applicera det mesta även idag när datorerna tagit över och revolutionerat sättet vi registrerar och söker information på. Enligt Robinson (1979:13) beskrivs bibliografins syfte som att: ”The aim of bibliography as here defined is to assist an enquirer in discovering the existence or determining the identity of books or other documentary material which may be of interest to him” (Robinson, 1979:13). Han delar upp bibliografier i 'current' och 'retrospective', det vill säga bibliografier som antingen uppdateras kontinuerligt och ständigt gör anspråk på att stämma och innehålla det senaste samt bibliografier som är retrospektiva och innehåller allt som utgivits fram till en viss tidpunkt. Dessutom gör han ytterligare skillnad på bibliografier som är antingen 'selective'

eller 'comprehensive' det vill säga 'selektiva' eller 'heltäckande' bibliografier.

Vidare beskrivs vad som kännetecknar en bra layout, vilket i dessa sammanhang har med användarvänlighet att göra:

”The essentials of a good bibliographical layout are a) a clear distinction of one item from another; b) the standing out for easy reference of all headings, both those for sections of the work and those for individual items; and c) the clear distinction of the component parts of the entry, ie author, title, imprint, collation and notes, and of course the class or other number by which it is arranged. These may be satisfactorily produced by the effective use of spacing and, in printing, varied forms of letter [...]” (Robinson, 1979:79)

Såhär i databasernas tid finns det naturligtvis nya och bättre möjligheter för katalogisering där samma information kodas och läggs i olika celler för att enkelt kunna söka på och lista delmängder, men principerna är desamma fortfarande även om tecken skrivna på en lång rad bytts ut mot metoder där informationen separeras och skrivs in i olika poster eller celler med olika klass.

1.3.6 Insamling av material

”It has long been the dictum of authorities in this field that 'the honour of the bibliographer' obliges him to glean from first hand sources and not to depend on secondary ones. In other words he must personally examine every item included in his bibliography and not depend upon the work of others [...] If this ideal seems sometimes impossible of attainment, as it may, the bibliographer must clearly admit his fall from grace distinguishing the unseen items [...]” (Robinson, 1979:32)

Denna undersökning bygger i stor utsträckning på andrahandsuppgifter och resultaten i databaserna. Ett arbete av den omfattning som skulle krävas för att hålla varje titel fysiskt i handen och enbart utgå från förstahandsuppgifter ryms helt enkelt inte inom tidsramen för denna uppsats. Det bör ändå framhållas att källorna flera gånger dubbelkollats och jämförts i olika register, i diverse olika bibliotekskataloger, bibliografier och bokhandlar på nätet – vilket också givit resultat. Ofta var titlar felskrivna, dåligt transkriberade, direkt felaktiga, eller så saknades viktig information helt och hållet (se nästa kapitel). Det finns naturligtvis

bibliografier liknande denna som gjorts om översatt litteratur från andra språk. Ett exempel är Hans Åkerström som skapat flera bibliografier vid Göteborgs Universitet. Som exempel kan nämnas hans ”Bibliografi över serbisk, kroatisk, bosnisk, montenegrinsk skönlitteratur översatt till svenska” från 2010 (slaviska.se/bibliografi, 140603).

1.3.7 Transkribering av arabiska

Denna uppsats håller sig i huvudsak till LC-systemet framtaget av Library of Congress för transkribering (<http://www.loc.gov/catdir/cpsd/romanization/arabic.pdf>). Dock inte alltid helt konsekvent. I de fall arabiska namn förekommer med svenska motsvarigheter eller då namn på personer, förlag osv fått en försvenskad stavning har dessa använts. Den befintliga stavningen av titlarna i bibliografin som hämtats ur databaserna har behållits – även i de fall de är felstavade, inkonsekventa eller direkt feltranskriberade. Fördelen med detta är att användaren då kan söka på titlarna och hitta dem i de befintliga katalogerna eftersom det är med den stavningen de är registrerade. Att korrigera transkriberingen av varje titel är ett tidskrävande arbete som återstår att göra. I de fall namn på böcker och personer som saknats i databaserna lagts till i studien har ovan nämnda system använts. Problemet med transkribering diskuteras ytterligare i kommande kapitel.

2 PROBLEM MED DE BEFINTLIGA DATABASERNA

2.1 Befintliga databaser

2.1.1 *Suecana extranea* och *LIBRIS*

För att ta reda på vad av svensk litteratur som hittills blivit översatt till andra språk och utgivet är databasen *Suecana extranea* vid Kungliga Biblioteket en viktig hjälp för forskare. På KBs hemsida kan man under rubriken ”Utländsk litteratur med svensk anknytning (*Suecana extranea*)” läsa att:

”KB ska som nationalbibliotek köpa utomlands utgivna publikationer med svensk anknytning. Dessa förtecknas i bibliografin *Suecana extranea*. Den ingår som en deldatabas i *LIBRIS*. *Suecana extranea* innehåller Litteratur på främmande språk om Sverige och svenska förhållanden Svensk fack- och skönlitteratur i översättning till främmande språk En tryckt förteckning över *Suecana extranea* utkom med visst undantag med ett nummer per år under åren 1968–1996” (Kungliga Bibliotekets webbsida, 140407).

Men svensk litteratur i översättning till andra språk började redan 1963 att förtecknas i *Suecana extranea* som från början utkom löpande i tryckt form (Svedjedal, 2012:47). Såväl skönlitteratur direktöversatt från svenska som sådan översatt via ett tredje språk (till exempel en engelsk översättning av ett svenskt verk) ska finnas med i denna databas och oavsett om den givits ut i Sverige eller utomlands. Värt att känna till är även att *Suecana extranea* är en deldatabas i den nationella bibliotekskatalogen *LIBRIS* som nämnts ovan, varför samtliga titlar som ingår i *Suecana extranea* även dyker upp vid en sökning i *LIBRIS* (Johannes Rudberg vid KB, muntlig kommunikation, den 7 april 2014).

Sverige är enligt Rudberg unikt och i topp vad gäller denna typ av förteckning. Men att vara bäst på någonting bör inte vara en anledning att inte vara kritisk och att föra en förteckning av detta slag och samla in allt material som krävs är en svår uppgift. I Christina Tellgrens avhandling som gavs ut 1982 om utgivningen av barn- och ungdomslitteratur i Sverige 1966 – 1975, ges vi ”...en metodiskt förebildlig analys av flödena av

översättningar in och ut från Sverige. *Suecana extranea* är utgångspunkten, men kompletterad annat material som belyser problem och brister i bibliografin” (Svedjedal, 2012:48).

”Men många nya detaljer och problem blir också synliga hos Tellgren. Med hjälp av bibliografier och tidigare forskning uppmärksammar hon att bortfallet i *Suecana extranea* för den perioden och det material som är aktuellt kan vara så stort som 40 å 50 procent, helt enkelt beroende på svårigheten för Kungl. biblioteket att samla in allt material” (Svedjedal, 2012:49).

Hur ser det ut idag vad gäller översättningar av svenska till arabiska? Det visade sig under denna studies gång att ett mycket stort antal titlar var felkodade så att de av olika anledningar inte dyker upp i deldatabasen *Suecana extranea*, varför sökningar med olika villkor i *LIBRIS* istället användes (Se avsnitt 2.2.1 Felkodade titlar).

2.1.2 *Index Translationum*

Ett annat verktyg är UNESCOs *Index Translationum*, skapad 1932, som är en världsbibliografi över översättningar. ”The Index Translationum is a list of books translated in the world, i.e. an international bibliography of translations.” (Index Translationum, UNESCO, 140407) Om denna databas står vidare att:

”The database contains cumulative bibliographical information on books translated and published in about one hundred of the UNESCO Member States since 1979 and totals more than 2.000.000 entries in all disciplines: literature, social and human sciences, natural and exact sciences, art, history and so forth. The database is updated regularly.” (Index Translationum, UNESCO, 140407)

Databaserna i *Index Translationum* fanns innan FN-organisationen UNESCO, (Förenta nationernas organisation för utbildning, vetenskap och kultur), bildades, så man kan säga att det är UNESCOs äldsta program, som ärvdes av det tidigare NF (Nationernas Förbund). Om *Suecana extranea* har brister och det finns ett bortfall av material, så är det ändå ingenting mot de brister som finns i *Index Translationum*. Sökresultaten går inte att sortera och användarvänligheten är klart otillfredsställande. Statistiken i databasen lider enligt Lindqvist (2011:82) av stora reliabilitetsproblem bland annat på grund av att olika länder

har olika definitioner av vad som är en bok samt olika policyer i att räkna in avhandlingar och utredningar, men dessa data är de enda tillgängliga. Svedjedal (2012b:235) menar att bortfallet ur databasen både är stort och ojämnt fördelat.

Det är nationalbiblioteken i medlemsländerna som har uppgiften att rapportera in statistiken till *Index Translationum* (UNESCO, 140407), den statistiken baseras alltså på varje lands nationella statistik. Brister i den nationella statistiken medför således brister i *Index Translationum*, och länderna i arabvärlden lider av en generell brist på denna typ av data (Transeuropéennes, 2012:11).

2.2 Problem vid sökning i databaserna

Ett generellt problem som man kan konstatera med *Suecana extranea* när det gäller att försöka ta reda på vad som hittills blivit översatt av svensk litteratur är att databasen främst täcker hela böcker (även om en del avsnitt i antologier också tas med). Därför förblir många andra spridningsvägar för litteratur osynliga. Det gäller till exempel litterära tidskrifter som rymmer poesi, noveller, utdrag ur romaner, intervjuer med mera (Svedjedal, 2012:54). Här bör också tilläggas att ett annat problem är att den arabiska regionen lider brist på detaljerade data och tillförlitlig statistik inom litteratur- och översättningsområdet (Rooke, 2003:11). Detta leder, vilket nämns ovan, till brister i vidare rapporteringen till databaserna. Svenska verk som blivit översatta och utgivna i arabvärlden når kanske aldrig Sverige, och om de inte heller existerar i det utgivande landets nationella statistik förblir de troligen osynliga för oss.

2.2.1 Felkodade titlar

Det visade sig tidigt att en sökning i *Suecana extranea* som, vilket tidigare nämnts, är en deldatabas till databasen *LIBRIS*, begränsad till litteratur på arabiska med svenska som originalspråk, gav avsevärt färre antal titlar som resultat än en likadan sökning i *LIBRIS*.

Detta resultat var naturligtvis förvånande då samtliga av dessa titlar som blivit översatta ska finnas med i *Suecana extranea*. Mer exakt så gav en sökning i *Suecana extranea* (den 4 februari 2014) 203 titlar, medan en sökning i *LIBRIS* med samma villkor gav resultatet 296 titlar (ett bortfall på 31%). När frågan varför det blir så ställdes till Johannes Rudberg, sakkunnig och den med bäst kunskap om *Suecana extranea* vid Kungliga Biblioteket gavs svaret att det berodde på den mänskliga faktorn. Dessa titlar som saknas vid en sökning i *Suecana extranea* har blivit felkodade när de lades till vilket gör att de inte dyker upp i databasen som de ska (Muntlig kommunikation, den 7 april 2014). För att vara säker på att få med alla titlar används fortsättningsvis istället resultatet av sökningar i *LIBRIS*.

Det visade sig emellertid senare att inte heller detta garanterar att alla önskade titlar kommer med i sökresultatet. Ett par titlar som inte gick att finna i dessa utdrag var:

Espmark, Kjell (2011). *Det enda nödvändiga* | al-Darurah al-wahidah.
Översättare: Jasim Muhammad. Damaskus: Khatawat lil-nashr.

Lagerkvist, Pär (2004). *Gäst hos verkligheten* | Dayf ‘alā al-wāqi’. Översättare:
Sukaynah Ibrāhīm. Djursholm: Dar al-Muna.

Båda dessa titlar finns med i *LIBRIS*, ja till och med i *Suecana extranea*, men de dyker inte upp om man söker på svensk litteratur översatt till arabiska. Troligen beror även detta på att de är felaktigt kodade vad gäller språken. Ett sätt att finna dem på är att söka på all litteratur på arabiska i *Suecana extranea*, och utelämna svenska helt. När detta gjordes så gavs 220 titlar som resultat, och dessa två stickprov visade alltså att det finns titlar bland dessa 220 som inte finns med bland de 296 titlar som nämns ovan. Vid en noggrann genomgång av dessa visade det sig handla om ett tiotal titlar.

Det omvända kan också gälla, nämligen att arabiskan är utelämnad i den kodade informationen om titeln. Ett exempel på detta är en diktsamling innehållande 13 av Gunnar Ekelöfs dikter översatta på sju språk som gavs ut av Svenska Institutet i Alexandria 2005: *Översätt inte ett levande språk till ett dött : Gunnar Ekelöf på sju språk*. Där finns dikterna översatta parallellt till arabiska, grekiska, kurdiska, persiska, ryska, turkiska och tyska. Men verket står inte listat så att det går att hitta genom att söka på det arabiska språket, vilket gör det omöjligt att hitta i databasen i sammanhanget om man inte känner till det sedan tidigare. Man kan emellertid diskutera om detta verk ens skall räknas till den

litteratur jag söker då det är skrivet på flera olika språk.

Ett exempel på en titel som varken finns med i *Suecana extranea* eller är kodad som svensk litteratur översatt till arabiska i *LIBRIS* är:

Ibrahimovic, Zlatan & Lagercrantz, David (2013). *Jag är Zlatan Ibrahimovic* | Ana Zlatan Ibrahimovic. Övers: Sonia Sherefay. Stockholm: Creative Solutions Sthlm

Titeln finns med i *LIBRIS* kodad som en bok på arabiska, men eftersom den varken har informationen att svenska är originalspråk, eller finns med i deldatabasen *Suecana extranea* blir den i princip omöjlig att identifiera. I *LIBRIS* finns nämligen över 28000 titlar som är kodade som skrivna på det arabiska språket (28125 titlar den 4/6 2014), men det är naturligtvis endast ett litet fåtal av dessa som har svenska som originalspråk. Det finns troligen fler titlar som gömmer sig på liknande sätt.

Detta problem med att översätta titlar i databaser har blivit felaktigt kodade eller alternativt blivit kodade enligt olika system över tid, diskuteras även i en masteruppsats med titeln *Översättningar från ryska, arabiska, persiska och polska med särskild hänsyn till barn- och ungdomslitteratur* av Grazyna Scewczyk vid Bibliotekshögskolan. Scewczyk menar att alla sökmetoder har sina brister. Används signaturer eller andra klassificeringar i sökningen finns alltid problemet med att dessa inte används kontinuerligt eller att praxis för dessa förändrats över tid. Söker man enbart på författarnamn krävs mycket tid, även för en specialist, dessutom kräver denna metod att man i så fall redan innan vet vilket författarnamn man ska söka på (Scewczyk, u.d:46 – 47).

2.2.2 Otillgängliga utdrag

Ett annat problem som tidigt uppstod var svårigheten i att få ut ett utdrag av sökresultatet. I *LIBRIS* (och *Suecana extranea*) finns det en funktion för att skapa referenslistor och på så sätt spara ner sitt sökresultat. Men två huvudsakliga problem försvårar denna uppgift. För det första kan man bara skapa dessa referenslistor för 100 titlar åt gången, vilket innebär att man måste göra det i flera steg och därefter sammanfoga dem igen. Detta var emellertid i detta fall inget oöverkomligt hinder då det som sagt totalt rörde sig om cirka 300 titlar. Det

andra problemet är att dessa referenslistor skapas kodade med UTF-8 som teckenkodning. Det visade sig vara lättare sagt än gjort att bara avkoda dem, men efter att länge sökt efter olika typer av mjukvara som skulle kunna avkoda dem, och efter många misslyckade försök, lyckades en nästan helt lyckad avkodning genomföras². Det som återstod var dock att för hand redigera varje titel som innehöll något eller några av de svenska tecknen: å, ä eller ö.

Jämför man emellertid detta med *Index Translationum* blir det tydligt att situationen är långt värre där. Det finns inget sätt att få ut utdraget på och endast 10 titlar visas åt gången. Där är enda sättet att kopiera varje sida manuellt, för att sedan sätta ihop dem på egen hand. Det finns heller inget sätt att ändra ordningen på sökresultaten på, om man till exempel skulle vilja sortera efter utgivningsår eller författare, utan listan är fix och går inte att sortera om.

2.2.3 Inkonsekvent eller felaktig transkribering

Ett välkänt och återkommande problem för alla arabister är de problem som uppkommer i och med transkriberingen av det arabiska alfabetet till latinska bokstäver. Det finns ingen standard som blivit helt och hållet dominerande, eller kanske snarare så finns det flera standarder. Ett och samma ord kan se fullständigt olika ut i olika transkriberingsvarianter – till exempel vad gäller korta och långa vokaler, konsonanter, bestämd artikel, assimilering av vissa konsonanter, hamza i initial och final position, grammatiskt bundna slutvokaler etc. Till detta problem med olika standarder kommer även problemet med direkta feltranskriberingar på grund av undermåligt arbete, inkonsekvens och slarv. Ett mycket enkelt men tydligt exempel som kan synliggöra detta, men som ändå är relativt oproblematiskt, är en transkribering av namnet محمد [Muḥammad]. Det förekommer i varianter som: Muhammad, Muhammed, Mohammad, Mohammed, Muḥammad, Muḥammed, Moḥammad och fler därtill. I värsta fall läggs då varje av dessa sju exempel in som ett nytt unikt namn i databaserna trots att det rör sig om ett och samma. Är det till exempel ett författarnamn blir det då plötsligt inlagt som sju författare.

² Detta gjordes med hjälp av mjukvaran *Universal Cyrillic decoder* som finns tillgänglig online på: <http://2cyr.com/decode/?lang=en>

Detta problem var även något som syntes i resultatet av sökningarna i både *Suecana extranea* och *Index Translationum*, men gäller även generellt för europeiska bibliotekskataloger (Transeuropéennes, 2012:45). Både verkens titlar på arabiska och arabiska namn på bland annat översättarna och förlagen var mycket inkonsekvent transkriberade och ibland direkt felaktiga. Detta ledde för att ta ett exempel till att en och samma persons namn kunde skrivas ut på ibland över sex olika sätt, vilket gjorde det svårt att överblicka resultatet. Ett exempel på detta är översättaren Mona Henning, vars arabiska transkriberade varianter inkluderade; Muná Zurayqat Hininj, Muna Zuraiqat-Haning, Muna Zariqat Hining, Muná Zariqat Hiningh, Muná Zurayqāt Hinīngh och Mina Zarīqāt Hanīgh. Detta gällde både verkens namn samt namn på personer och förlag – i den mån de ens fanns med vill säga. Ett exempel på en titel som dyker upp som dubblett i *LIBRIS* troligtvis på grund av detta problem är:

Bergström, Gunilla (1989). *Alfons och odjuret* | Burhān ūa-l-ḥiūānu al-gharīb.
Övers: Mona Henning. Djursholm: Dar al-Muna

Denna titel står med två gånger både som: "Burhan" wa-al-hayawan al-gharib och som: Burhān ūa-l-ḥiūānu al-gharīb. Även översättarens namn står i två olika varianter.

I Elisabet Risbergs magisteruppsats i biblioteks- och informationsvetenskap vid Bibliotekshögskolan diskuteras detta problem med 'romanisering', dvs omskrivning av titlar på icke-latinska språk med latinska bokstäver. Risberg (2003:58) kommer fram till att romanisering sker för att titeln ska användas i en miljö där dess skrift inte kan läsas, men att konsekvensen är svårigheter med att återfinna dessa titlar och att metoden utgör en konflikt mellan dokumenthantering och återfinnande. Risberg (2003:58) menar vidare att inställningen att latinsk skrift är det normala måste brytas samt att målsättningen bör vara att alla dokument ska vara sökbara med dess rätta skrift.

2.2.4 Samma verk utgivet av flera förlag

Det tycks många gånger vara fallet att ett och samma verk blivit utgivet av mer än ett förlag, vilket ibland kan göra att det dyker upp upprepade gånger i databaserna. Ofta handlar det om verk som blivit utgivna både i Sverige och någonstans i arabvärlden. Ett exempel på en titel utgiven på två olika förlag men som inte dyker upp som dubblett i

LIBRIS är:

Rådström, Niklas (1997). *Medan tiden tänker på annat* | Baynamā al-zaman yufakkiru fī umūrin ukhrā. Övers: Yūsuf Tabbākh. Spånga: Avanta

Den har även blivit utgiven 1999 i Aleppo. Problemet är att det sällan eller nästan aldrig finns fullständig information om detta varför arbetet med att avgöra vad som är olika översättningar eller versioner av en titel och vad som i själva verket är samma verk varit utmanande. I de fall det varit oklart huruvida det rör sig om två olika titlar eller en och samma, har båda tagits med i denna studies bibliografi som två olika titlar precis så som de blivit listade i de befintliga databaserna (se förord till bibliografen). Ett exempel på detta är de båda titlarna:

Jansson, Tove (2008). *Trollkarlens hatt* | ‘Ā’ilat al-Mūmīn al-finlandīyah. Övers: Sukaynah Ibrāhīm. Djursholm: Dar al-Muna

Jansson, Tove (????): *[uppgift saknas]* | Ailat al-mūmīn al-finlandiyah. Övers: Sakīnah Ibrāhīm. Dubai: Muasasat Muḥammad Bin Rāshid Al-maktūm

Översättarnamnen tycks av allt att döma vara olika transkriberingar av samma namn. Uppgift om utgivningsår saknas i den undre titeln. Den arabiska titeln har blivit transkriberad på olika sätt. Utgivningsort och förlag är olika. Detta kan handla om exakt samma verk, men i *Index Translationum* är de listade som olika titlar. Sidantalet skiljer sig enligt den tillgängliga informationen i *Index Translationum* åt något för de båda titlarna, 157 respektive 160 sidor.

Ett mönster som tycks finnas är att samma verk ofta blivit utgivet i Sverige av förlaget Dar al-Muna en gång och sedan ytterligare en gång av något förlag någonstans i arabvärlden, t.ex. Dubai, Kairo eller Abu Dhabi. Ibland är det dock svårt att avgöra om det handlar om exakt samma översättning, en nyöversättning av samma översättare ibland flera år senare eller en ny upplaga med ändringar.

2.3 Varför behöver en bibliografi etableras?

2.3.1 Relevanta urvalskriterier

Det är långt ifrån enkelt och självklart att definiera och dra gränser emellan vad som kan räknas som skönlitteratur, facklitteratur eller rena informationstexter. Ofta är gränserna luddiga och en del verk skulle kunna finnas med i flera kategorier samtidigt. Det visade sig emellertid en bit in i arbetet med denna studie att man kan motivera en relativt tydlig gräns mellan sådant som blivit utgivet av vad man lite förenklat kan kalla ”staten” och sådant som blivit utgivet av icke-statliga förlag. Till ”staten” räknas statliga myndigheter, verk, departement, institut, råd, etc... Dessa titlar var ofta rena informationstexter och saknade ofta en benämnd författare. Därför valdes för enkelhetens och tydlighetens skull att konsekvent utesluta alla titlar som har staten som utgivare då dessa inte är intressanta i denna studie eftersom de inte kan sägas höra till den typen av publikationer som här studeras.

Naturligtvis finns det både fördelar och nackdelar med detta kriterium. Ett problem är till exempel att även ickestatliga förlag givit ut texter av denna typ. Ett exempel är:

[uppgift saknas] (1997). *Fackliga försäkringar* | [uppgift saknas]. Övers: [uppgift saknas]. Stockholm: LO

Men för att vara konsekvent utan att behöva vara insatt i det exakta innehållet i varje titel – ett mycket omfattande och tidskrävande arbete som omöjligt skulle kunna motiveras i en magisteruppsats – valdes detta urval. På så sätt undviks problemet med godtycklighet. Hur lång måste annars en text vara för att räknas som facklitteratur snarare än en informationsbroschyr? Ett bra exempel på en bok som kan sägas ligga i gråzonen är:

Björklund, Ulla (2012). *Vänta barn* | Bi-intizār wilādat ṭifl: kitāb ‘an al-ḥaml wa-al-wilādah. Övers: Space 360 AB. Stockholm: Gothia

Den arabiska utgåvan är på sina 63 sidor en förkortad version av originalet.

När dessa statligt utgivna titlar uteslöts ur resultatet från sökresultaten i *LIBRIS* föll totalt 38 titlar av 297 bort (13%). I *Index Translationum* var motsvarande antal 14 titlar av

133 (11%).

Eftersom denna undersökning enbart gäller tryckt litteratur uteslöts ytterligare 8 titlar då de visade sig vara filmer, ljudupptagningar och andra multimedia som slunkit med.

Vid en mycket noggrann genomgång av resultaten uteslöts ytterligare 5 titlar som visade sig vara rena dubletter, alltså titlar som av misstag lagts in två gånger i databasen, samt 3 titlar vars original blivit felkodade som svensk litteratur trots att så icke var fallet. Totalt handlar det alltså om ytterligare 16 titlar som ströks vilket ger 243 kvarvarande titlar. Läger man sedan till de felaktigt kodade titlar som diskuteras i avsnitt 2.2.1 innehåller urvalet ur *LIBRIS* till denna studies bibliografi sammanlagt 250 titlar.

2.3.2 *LIBRIS* och *Index Translationum*

En jämförelse mellan databaserna *LIBRIS* och *Index Translationum* gav följande resultat: Efter att ha begränsat sökningen till litteratur på arabiska med svenska som originalspråk, samt tagit bort statligt utgivet material kvarstod 119 titlar i *Index Translationum* vilket ska jämföras med 243 titlar i *LIBRIS*. Av dessa 119 titlar i *Index Translationum* var det 29 titlar som inte fanns med i *LIBRIS*, men som borde finnas där. I detta sökresultat dök dessutom en titel på ryska upp, som uppenbart blivit felaktigt kodad. Denna titel uteslöts. (Utav ovannämnda 29 titlar var det 6 titlar som eventuellt skulle kunna vara översättningar identiska med motsvarande titlar i *LIBRIS*, fast utgivna vid en annan tidpunkt av ett annat förlag i arabvärlden – en av dessa i så fall med en annorlunda boktitel). Dessa 29 titlar samt andra titlar som ej finns med i *LIBRIS* är markerade med ett (x) i bibliografen (se resultatkapitlet).

2.3.3 Uppgifter saknas eller står på fel plats i databaserna

I utdraget från *LIBRIS* gjort med funktionen ”Skapa referenser”, saknar över 80% av titlarna i urvalet originaltitel på svenska, 13% saknar arabisk titel på verket, och i endast ett fåtal fall fanns båda titlarna med. Detta faktum, kanske främst när svensk titel saknas, gör

det naturligtvis svårt att identifiera dessa verk.

I vissa fall gick det att identifiera den svenska titeln när man klickade på posten i den digitala nätversionen. Ett exempel på ett sådant fall är:

Bergström, Gunilla (1986). *Raska på Alfons Åberg* | Asri‘, jä "Burhān"! Övers: [uppgift saknas]. Nicosia: Dar al-Muna

Men att denna viktiga information sedan faller bort i själva referenslistan kan tyda på att den är felaktigt eller inkonsekvent inlagd, så att den förekommer på olika poster och platser vilket gör det svårare att hitta denna information för den som söker finna den. Ibland ligger originaltiteln till exempel under rubriken ”uniform titel” och andra gånger under rubriken ”verk som ingår i eller hör samman med denna titel”, ibland under ”varianttitlar” eller annars inskriven som en lång sträng tillsammans med den arabiska titeln som följande exempel illustrerar:

Amana och Lilla Ingenting = Amānah wa-al-shay’ al-ṣāghir / författare: Hanan Fakhreddine... ; illustrationer: Robert Ekblom ; översättning: Jasim Mohamed

Även uppgifter om utgivare saknas inte sällan helt. Se till exempel:

Ekelöf, Gunnar (nnnn). Diwan al-amir:: Wa-Hikayah Fatimah : Qasa'id mukhtarah/ .

Det är inte ovanligt att namnen på översättare, författare, illustratörer, redaktörer etc. blivit omkastade eller felaktigt inlagda, så att till exempel översättaren står registrerad som illustratör eller något annat. Detta gäller inte bara de svenska databaserna, utan problemet med data som saknas i katalogerna när det gäller översatta verk delas av många nationella bibliotek i Europa (Transeuropéennes, 2012:45). Exemplet nedan får illustrera hur rörigt det kan vara. Här står författare och illustratör till originalet registrerade som medarbetare, översättaren står som illustratör osv. Dessutom finns motsägelsefull information på arabiska i titelsträngen. Där står illustratör och översättare korrekt angivna och författarnamnet står i en transkriberad version direkt efter den arabiska boktiteln. Originaltiteln står under rubriken ”Verk som ingår i eller hör samman med denna titel” men med informationen ”originaltitel” inom parentes efteråt.

Ta'āmī al-mufaḍḍal / Pijī Andirshūn ... ; [rusūm Thomas Fröhling] ; Muná Zāmil tarjamah ; Hātim Zāmil murāja'ah

⊞ Andersson, Peggy, 1950- (medarbetare)
Fröhling, Thomas, 1963- (medarbetare)
Zamil, Hatim (illustratör)
Zamil, Muná (illustratör)

Verk som ingår i eller hör samman med denna titel

• Mat för mig. (originaltitel)

ISBN 91-27-73376-9

1. uppl.

Stockholm : Natur och kultur, 1997

Arabiska 15, [1] s.

Serie: Läslyftet, 99-2421269-X

Serie: Myggan

 Bok Läromedel

Skärmdump från en titel i databasen LIBRIS

I *Index Translationum* kunde man ibland enbart finna titeln på till exempel den engelska eller franska översättningen och alltså inte originaltiteln på svenska. I många fall förekom titeln på verket på flera olika språk:

Sjöstrand, Östen: Taḥta Burġ ad Dalw [Arabic] / Al-Guzzī, Muḥammad / Tūnis: Demeter [Tunisia], 1984. 64 p. Sous le signe du verseau [French] [Swedish]

Av de verk som saknade originaltitel på svenska i *Index Translationum* var samtliga utgivna utanför Sverige. Troligen handlar det ofta om översättningar som gjorts via ett tredje språk, och då oftast engelska.

I denna studies bibliografi i nästa kapitel har de flesta av dessa saknade uppgifter, utom i några enstaka fall kompletterats med, korrigerats och framförallt presenterats konsekvent och tydligt.

2.3.4 Titlar funna på annat håll som saknas i databaserna

Vid en jämförelse med den lista som publicerades 2003 i *Den nya arabiska översättningsrörelsen* i och med Rookes studie på uppdrag av Svenska Institutet i Alexandria, och som ingalunda gör anspråk på att vara fullständig, visade det sig att där

fanns 5 titlar som varken finns med i *LIBRIS* eller *Index Translationum*. Ett exempel på en sådan titel är:

Fichtelius, Erik (2001). *Nyhetsjournalistik: Tio gyllene regler* | [uppgift saknas].
Övers: Rawia Morra. Bir Zeit: [uppgift saknas]

Ytterligare 8 titlar saknades i *LIBRIS* men fanns med i *Index Translationum*. Ett exempel på en av dessa titlar är:

Lagerkvist, Pär (1980). *Dvärgen* | Al-qazm. Övers: Fiktūr Azām & Fu'ād Ḥūrī.
Damaskus: Wizārat al-Thaqāfah wal-Irshād al-Qawmī

Detta ska ses i ljuset av att denna lista publicerades för drygt tio år sedan. Två titlar hade dessutom annan information om var de publicerades, vilket kan förklaras med att det blivit utgivet av mer än ett förlag samma år (se föregående avsnitt).

I en senare undersökning över enbart Strindbergs verk översatta till arabiska, utförd av Göran Larsson & Tetz Rooke vid Göteborgs Universitet 2012, finns ytterligare 2 titlar med som varken återfinns i *LIBRIS* eller i Rookes studie från 2003. Dessa titlar fanns dock med i *Index Translationum*. Både studien från 2003 och 2012 innehåller information som ej finns med i någon av databaserna.

Om man bortser från problemet med alla de titlar i *LIBRIS* som inte dyker upp i *Suecana extranea* (se avsnitt 2.2.1) så har denna studie alltså identifierat ytterligare totalt 34 titlar som inte finns med i någon av dessa två databaser. Dessa titlar utgör totalt 12% av bibliografin och är markerade med (x) i slutet av titelraden. Av dessa 34 titlar är samtliga utom en utgivna utanför Sverige. Detta kan förmodligen förklaras med att det av naturliga skäl är lättare för Kungliga Biblioteket att samla in data om de titlar som ges ut på hemmaplan. Det tycks inte finnas något annat mönster bland dessa 34 titlar som skulle kunna förklara varför de fallit bort ur databasen, utan det handlar om gammal såväl som ny litteratur, barn- och ungdomslitteratur såväl som vuxenlitteratur och romaner såväl som facklitteratur etc.

3 RESULTAT

3.1 Förord till bibliografin

Titlarna i förteckningen är sorterade enligt följande: Först i bokstavsordning efter författarens efternamn, därefter i bokstavsordning efter originaltiteln på svenska (samt i sista hand efter utgivningsår för översättningen. En ny rad för varje titel skriven på följande sätt: Författarens efternamn, Författarens förnamn (år för utgivning av översättningen). *Originaltitel* | Titel på arabiska. Övers: Översättarens för- och efternamn. Stad: Förlag. Titlar som ej återfinns i *LIBRIS* är markerade med ett '(x)' i slutet av raden. Barn- och ungdomslitteratur är markerade med en centrerad punkt '·' i slutet av raden. Bibliografin finns i flera olika utföranden. För att spara utrymme samt för överskådlighetens skull har teckenstorleken minskats i denna uppsats.

Nyöversättningar av ett verk som redan blivit översatt räknas i min undersökning som ett nytt verk (se avsnitt 1.3.1 Översättning av litteratur). I de fall där det råder oklarhet huruvida det rör sig om en ny översättning eller ej har titeln inkluderats, med risk för att några enstaka dubletter kan förekomma. I vissa fall kan ett verk ha blivit översatt på nytt av samma översättare (se till exempel Henning Mankells *Eldens hemlighet* som verkar ha blivit översatt två gånger av samma översättare). Möjlighet har tyvärr inte getts – inom tidsramen för denna uppsats – att granska innehållet i varje titel för att säkerställa när det rör sig om nyöversättningar och när det bara handlar om nya upplagor av samma översättning, denna information om titeln är därför hämtad ur de olika befintliga databaserna. I de fall det varit möjligt att säkerställa att det handlar om samma översättning – eller i några fall när allt verkat tyda på det, till exempel när ett verk blivit utgivet på två olika förlag under samma år och översatt av samma översättare – har verket däremot räknats som ett och samma. Det bör tilläggas att eftersom informationen ofta varit mycket knapp har det varit ett långt ifrån enkelt och självklart arbete att avgöra detta.

3.2 Bibliografi över svensk litteratur på arabiska

A

- Aalto, Alvar (1990). *Alvar Aalto* | Alvar Aalto. Övers: Amal Qabīṣī & Muṣṭafā Qabīṣī. Damaskus: Dār Qābis (x)
- Adbåge, Emma (2013). *Lenis Olle* | Linī wa Ullah. Arabic ed. Övers: Ibrāhīm ‘Abd al-Malik. Stockholm: Dar al-Muna ·
- Ahlbom, Jens (1991). *Jonatan på Måsberget* | Ziyād fauqa Ġabali'n-Nauras. Övers: Mona Henning. Djursholm: Dar al-Muna ·
- Ahvander, Ingmarie (2002) *Farmors pangkakor* | Fatair jaddati al-mudawiyah. Övers: Ibrāhīm ‘Abd al-Malik. Djursholm: Dar al-Muna ·
- Andersson, Peggy (1997). *Bo har tappat sin sko* | Tūfī yabḥath ‘an khuffih. Övers: Munā Zāmil. Stockholm: Natur och kultur ·
- Andersson, Peggy (1997). *-Gott! sa myggan* | Ladhīdh yā namūs. Övers: Munā Zāmil. Stockholm: Natur och kultur ·
- Andersson, Peggy (1997). *Mat för mig* | Ta ‘amī al-mufaḍḍal. Övers: Munā Zāmil. Stockholm: Natur och kultur ·
- Andersson, Peggy (1997). *Siri letar hus* | Fīfī wa-al-bayt al-murīh. Övers: Munā Zāmil. Stockholm: Natur och kultur ·
- Anrell, Lasse (2004). *Spinkis och Blixten* | Qashshah wa-Šārūkh. Övers: Sukaynah Ibrāhīm. Djursholm: Dar al-Muna ·
- Anrell, Lasse (2007). *Spinkis och Costas* | Qashshah wa-Kūstā. Övers: Sukaynah Ibrāhīm. Djursholm: Dar al-Muna ·
- Anrell, Lasse (2007). *Spinkis och Katta* | Qashshah wa-Lūnā. Övers: Sukaynah Ibrāhīm. Djursholm: Dar al-Muna ·
- [uppgift saknas] (1996). *[Arbetarnas bildningsförbund]* | Barnāmaj min al-afkār. Övers: [uppgift saknas]. Stockholm: ABF
- Arnberg, Lenore (1991). *[uppgift saknas]* | Kaifiyat ta‘īm al-atfāl luġatain. Övers: Darwīs Allāh. Uppsala: Dār Sulīn lin-našr (Solen)
- Arosenius, Ivar (1996). *Kattresan* | al-Jawalah al-gharibah lil-hirrat al-ajibah. Övers: [uppgift saknas]. [uppgift saknas]: Dar al-Muna ·

B

- Ballardini, Kerstin; Stjärnlöf, Sune & Viberg, Åke (1989). *Mål: svenska som främmande språk, Svensk grammatik på arabiska* | Qawāid al-lughah al-suwīdiyyah. Övers: Hatem Zamel. Stockholm: Natur och kultur
- Bergman, Ingmar (1994). *Laterna magica* | al-Miṣbāh al-sihri: al-sirah al-dhātīyah. Övers: Bāsil al-Khaīb. Damaskus: Manshūrāt Wizārat al-thaqāfah
- Bergman, Ingmar (1998). *[uppgift saknas]* | Rasm alā al-khashab. Övers: Muhammad Zafzaf. Kenitra: Al-Būkīlī lil-tībāa wa al-nashr (x)
- Bergman, Ingmar (2003). *[uppgift saknas]* | Šuwar. Övers: Ziyād Khāshūq. Damaskus: Wizārat al-thaqāfa (x)
- Bergström, Gunilla (1986). *Aja baja Alfons Åberg* | Iḥḍari ‘l-minšāra, jā "Burhān"! Övers: [uppgift saknas]. Nicosia: Dar al-Muna ·
- Bergström, Gunilla (1989). *Alfons och odjuret* | Burhān ūa-l-ḥiūānu al-gharīb. Övers: Mona Henning. Djursholm: Dar al-Muna ·
- Bergström, Gunilla (2004). *Bara knyt, Alfons!* | Al-shāṭir Burhan!. Övers: Ibrāhīm ‘Abd al-Malik. Djursholm: Dar al-Muna ·
- Bergström, Gunilla (2004). *Flyg! sa Alfons Åberg* | Burhan yuhallaqu bi-‘īdan. Övers: Ibrāhīm ‘Abd al-Malik. Djursholm: Dar al-Muna ·
- Bergström, Gunilla (1986). *God natt, Alfons Åberg* | Tuṣbiḥu ‘alā ḥairin, jā "Burhān"! Övers: [uppgift saknas]. Nicosia: Dar al-Muna ·
- Bergström, Gunilla (1996). *God natt, Alfons Åberg* | [uppgift saknas]. Övers: [uppgift saknas]. Djursholm: Dar al-Muna ·
- Bergström, Gunilla (1990). *Listigt, Alfons Åberg!* | Dakā‘u "Burhān". Övers: Mona Henning. Djursholm: Dar al-Muna ·
- Bergström, Gunilla (1986). *Raska på Alfons Åberg* | Asri‘, jā "Burhān"! Övers: [uppgift saknas]. Nicosia: Dar al-Muna ·
- Bergström, Gunilla (1992). *Var är bus-Alfons?* | Limādā taġajjura "Burhān"? Övers: Mona Henning. Djursholm: Dar al-Muna ·
- Bergström, Gunilla (2002). *Var är bus-Alfons?* | Limādā ta ġajjura "Burhān"? 2. Arabic ed. Övers: Mona Henning. Djursholm: Dar al-Muna ·
- Bergström, Gunilla (1996). *Vem räddar Alfons Åberg?* | [uppgift saknas]. Övers: [uppgift saknas]. Djursholm: Dar al-Muna ·
- Bergström, Gunilla (1994). *Är du feg, Alfons Åberg?* | Hal anta jabānun yā Burhān?. Övers: Mona Henning. Djursholm: Dar al-Muna ·
- Beskow, Elsa (1994). *Pelles nya kläder* | Sābir wa halābisa l-ġadīda. Övers: Mona Henning. Djursholm: Dar al-Muna ·
- Beskow, Elsa (2005). *Puttes äventyr i Blåbärsskogen* | Nūnū fī ḡhābah al-tūt al-azraq. Övers: Mahmud al-Tāhir. Djursholm: Dar al-Muna ·
- Beskow, Elsa (2000). *Sessaläfts äventyr* | Muġhāmīrāt al-Amīrah Sīṣīl. Övers: Mahmud al-Tāhir. Djursholm: Dar al-Muna ·
- Beskow, Elsa (1995). *Sol-ägget* | [uppgift saknas]. Övers: [uppgift saknas]. Djursholm: Dar al-Muna ·
- Beskow, Elsa (2000). *Tomtebobarnen* | Atfāl ḥāris ḡhābah. Övers: Sukaynah Ibrāhīm. Djursholm: Dar al-Muna ·
- Björk, Christina (2000). *Linnea i målarens trädgård* | Līniyā fī ḥadīqah al-rassām. Övers: Sukaynah Ibrāhīm. Djursholm: Dar al-Muna ·
- Björk, Christina (2013). *Prinsessor och drakar* | Amīrāt wa tanānīn. Övers: Ibrāhīm ‘Abd al-Malik. Stockholm: Dar al-Muna ·
- Björklund, Ulla (2008). *Vänta barn* | Intizār mawlūd: kitāb ‘an al-ḥaml wa-al-wilādah wa-al-ubūwah. Övers: Sāmī Tukmecī. Stockholm: Gothia
- Björklund, Ulla (2012). *Vänta barn* | Bi-intizār wilādāt tīfī: kitāb ‘an al-ḥaml wa-al-wilādah. Övers: Space 360 AB. Stockholm: Gothia
- Boberg, Helena (2012). *Repuls* | Sudūd. Övers: Ibrāhīm ‘Abd al-Malik. Kairo: Dār Mīrīt
- Bougrini, Ghizlane & Lundgren, Gunilla (1993). *Min resa till Marocko* | Mījn reis naar Marokko. Övers: Lekbir Belmhamdi. Haag: NBLC
- Boye, Karin (2011). *Javisst, gör det ont: Karin Boyes dikter på arabiska* | Ṭab‘an, innā yu‘lim: mukhtārāt qaṣā‘id al-shā‘irah al-suwēdiyyah Kārīn Būyah. Övers: Ḥamīd Kashkūlī. Malmö: [uppgift saknas]
- Bruchfeld, Stéphane & Levine, Paul A. (1998). *-om detta må ni berätta-* | -Akhbirū bihi banīkum-. Stockholm: Forum för levande historia
- Bruchfeld, Stéphane & Levine, Paul A. (2003). *-om detta må ni berätta-* | -Akhbirū bihi banīkum- 2 rev uppl. Stockholm: Forum för levande historia

C

- Carle, Jan (1994). *[uppgift saknas]* | Kutub al-afāl. Övers: [uppgift saknas]. Damaskus: Wizārat al-Thaqāfah (x) ·
Carlsson, Ingvar (1995). *Vårt globala grannskap* | Jīrān fī Ālam wāhid. Övers: [uppgift saknas]. Riyadh: [uppgift saknas] (x)

D

- Dahlbäck, Helena (1999). *Min läsebok* | [uppgift saknas]. Övers: [uppgift saknas]. Djursholm: Dar al-Muna ·
Dahlbäck, Helena (1999). *Min räknarbok* | [uppgift saknas]. Övers: [uppgift saknas]. Djursholm: Dar al-Muna ·
De Geer, Carl Johan (2009). *Örnis bilar* | Sayyarāt Anīs. Övers: Jāsim al-Walā'ī. Djursholm: Dar al-Muna ·
[diktantologi] (1985). *[uppgift saknas]* | Dīwān al-shi'r al-suwīdī al-mu'āšir. Övers: Sa'd Šā'ib. Beirut: Dār al-Rā'id al-'arabī ·
Drewsen, Annelie (2011). *Inte så fort, Adam!* | Lā tasru' yā, Ādam!. Övers: Kholod Salman & Sharifa Mariy. Lidingö: Vivlio ·

E

- Edgren, Maria (2012). *Se upp för Argmonstret!* | Ehtar Wahsh Al Ghadab!. Övers: Kholod Salman & Sharifa Mariy. Lidingö: Vivlio ·
Edvall, Lilian (2009). *Kaninen som längtade hem* | Arnūb alladhī hanna ilā baytihi. Övers: Jāsim al-Walā'ī. Djursholm: Dar al-Muna ·
Ekelöf, Gunnar (1992). *Dīwān över Fursten av Emgión* | Dīwān Amīr Imjīyūn. Övers: Mūsā Šardāwī. Beirut: Dār Baysān ·
Ekelöf, Gunnar (1992). *Diwan över fursten av Emigión; Sagan om Fatumeh* | Diwan al-amir; Wa-Hikayah Fatimah. Övers: [uppgift saknas]. [uppgift saknas]: [uppgift saknas] ·
Ekelöf, Gunnar (1996). *Sagan om Fatumeh* | Hikāyat Fāṭimah. Övers: Mūsā Šardāwī. Amman: Dār al-Karmal ·
Ekelöf, Gunnar (1996). *Vägvisare till underjorden* | Dalīl al-'ālam as-suflā. Övers: Mūsā Šardāwī. Amman: Dār al-Karmal ·
Ekman, Ulf (1992). *Kraften i den nya skapelsen* | Al-Qūwah fī al-Khalīqah al-jadīdah. Övers: H. Hanna. Kairo: Maktab al-Nisr lil-Tibāah (x) ·
Elings, Eva (2009). *Helenas operation* | 'Amalīyat Hīlīnā al-jarāhīyah. Övers: Nā'il Ṭūqān. Tumba: Xenter Botkyrka ·
Ellström, Lars (1991). *Körkortsboken* | Kitāb raḥṣat as-sūq. Övers: Nael Touqan. Sollentuna: Sveriges trafikskolors riksförbund ·
Espmark, Kjell (2011). *Det enda nödvändiga* | al-Darurah al-wahidah. Övers: Jasim Muhammad. Damaskus: Khatawat lil-nashr.

F

- [uppgift saknas] (1997). *Fackliga försäkringar* | [uppgift saknas]. Övers: [uppgift saknas]. Stockholm: LO ·
Fakhreddine, Hanan (2007). *Amana och Lilla Ingenting* | Amānah wa-al-shay' al-ṣaghīr. Övers: Jasim Mohamed. Stockholm: Apec ·
Falkenland, Christine (2008). *Min skugga* | Zely. Övers: Majdy Abdul Hadi. [uppgift saknas]: Alnaya ·
Fichtelius, Erik (2001). *Nyhetsjournalistik: Tio gyllene regler* | [uppgift saknas]. Övers: Rawia Morra. Bir Zeit: [uppgift saknas] (x) ·
Fredriksson, Gunnar (1987). *Olof Palme* | Ūluf Bālma - raḡul as-Swīd al-ladī 'gīla. Övers: Muṣṭafā al-Āgā. Damaskus: [uppgift saknas] ·
Frost-Johansson, Margareta (2003). *Matstart: utbildning för småbarnsföräldrar i livsmedelskunskap och matlagning* | al-Bad' bi-tanāwul al-ta'ām: ta'līm ahālī al-afāl al-ṣiḡhār 'an al-mawādd al-ghidhā'iyah wa-ṭuhā al-ta'ām. Övers: [uppgift saknas]. Vänersborg: Hushållningssällskapet Väst

G

- Guillou, Jan (2011). *Vägen till Jerusalem* | al-Tariq ilā al-quds. Övers: Madani Qasri. Stockholm: Dar al-Muna ·
Gullers, K. W. (1980). *En glimt av Sverige* | Lamaḥāt 'an as-Suwīd. Övers: [uppgift saknas]. Stockholm: Gullers international ·
Gullers, K. W. (1980). *Svenskt know-how i 80-talet* | al-Muqdarah wa 'l-ḥibra as-Suīdīja fī 's-sanīn attamānīnīja. Övers: [uppgift saknas]. Stockholm: Gullers international ·
Gustavsson, Lars (1995). *Körkortsboken* | Kitāb rukhsat al-sawq. Övers: Ayād Jibār. Stockholm: Sveriges trafikskolors riksförbund ·
Gärdfeldt, Lars (2011). *Jerusalem* | al-Quds. Övers: [uppgift saknas]. Stockholm: Galerie Bel'Art

H

- Hernqvist, Ellica (1997). *Amning: sugen på livet* | [uppgift saknas]. Övers: Wafa Rifaei. Helsingborg: Barnhälsovården ·
[novellantologi] (1996). *Hissen som gick ner till helvetet* | Yawm habat al-misad ilā al-jahim. Övers: Aḥmad al-Rikabi. Uddevalla: Almanfa ·
Hofberg, Herman (2010). *Svenska folksägner* | Al-Baja'a al-hana: hikayat sha'biyah min al-Suwid. Övers: Hala Daruj. Abu Dhabi: Kalimah ·
Holm, Annika (2012). *Olles nya cykel* | Darrājat Ūllah al-jadidah. Övers: Jāsim al-Walā'ī. Djursholm: Dar al-Muna ·

Horn, Carl von (1967). *Soldiering for peace* | Ğundīj fī ḥidmati 's -salām. Övers: Ğürġ Dīb. Beirut: Dār an-nahār
Horn, Johanna von (2009). *Kom in i huset* | Tafaddal ila al bayt-hakadha yamalu al bayt. Övers: Jassim Al Walie. Djursholm: Dar al-Muna ·
Horn, Johanna von (2011). *Staden* | al-Madīnah: hakhdhā ta'mal. Övers: Jāsīm al-Walā'ī. Djursholm: Dar al-Muna ·

I

Ibrahimovic, Zlatan & Lagercrantz, David (2013). *Jag är Zlatan Ibrahimovic* | Ana Zlatan Ibrahimovic. Övers: Sonia Sherefay. Stockholm: Creative Solutions Sthlm

J

Jansson, Tove (2008). *Trollkarlens hatt* | 'Ā'ilat al-Mūmīn al-finlandīyah. Övers: Sukaynah Ibrāhīm. Djursholm: Dar al-Muna ·
Jansson, Tove (2008). *Trollvinter* | Muntaṣaf al-shitā' fī Wādī al-mūmīn. Övers: Sukaynah Ibrāhīm. Djursholm: Dar al-Muna ·
Jansson, Tove (????): [uppgift saknas] | Ailat al-mūmīn al-finlandīyah. Övers: Sakīnah Ibrāhīm. Dubai: Muasasat Muḥammad Bin Rāshid Al-maktūm (x) ·
Jansson, Tove (????): [uppgift saknas] | Muntaṣaf al-shitā' fī wdī al-mūmīn. Övers: Sakīnah Ibrāhīm. Dubai: Muasasat Muḥammad Bin Rāshid Al-maktūm (x) ·
Johansson, George (2002). *Mulle Meck bygger en bil* | Wilyam al-sanaii yasnaa sayyara. Övers: Jasim Mohamed. Spånga: Apec ·
Johansson, George (2004). *Mulle Meck bygger en båt* | Wilyam al-sanaii yasna qarīban. Övers: Jasim Mohamed. Spånga: Apec ·
Johansson, George (2003). *Mulle Meck bygger ett flygplan* | Wilyam al-sanaii yasna tairah. Övers: Jasim Mohamed. Spånga: Apec ·
Johansson, George (2003). *Mulle Meck bygger ett hus* | Wilyam al-sanaii yabni baytan. Övers: Jasim Mohamed. Spånga: Apec ·
Johnson, Eyvind (2006). *Strändernas svall* | Al-Awdah ila Ithaka. Övers: Mouine Imam. Damascus: Al Mada Publishing Co
Jonsson, Tommy & Jansson, Yvonne (2001). *Glömska - kan vara en sjukdom* | [uppgift saknas]. Övers: Issam Said. Stockholm: Demensförbundet

K

Karlsson, Ingmar (1999). *Islam och Europa* | al-Islām wa Ūrūpā: ta'āyush am mujābahah?. Övers: Samīr Būtānī. Stockholm: Voice of Scandinavia
Karlsson, Ingmar (2003). *Islam och Europa* | Al-Islām wa ūrūbā: tāyush am mujābahah?. Översättning: Samīr Būtānī. Kairo: Maktabat al-Shurūq al-Duwaliyah (x)
Kleberg, Lars (1999). [uppgift saknas] | Al-Ḥarakah al-talī'iyah fī al-masrah al-Rūsī. Övers: Ḥusayn Al-Badrī. Kairo: Wizārat al-Thaqāfah (x)
Klinting, Lars (1999). *Castor bakar* | [uppgift saknas]. Övers: [uppgift saknas]. Djursholm: Dar al-Muna ·
Klinting, Lars (2000). *Castor målar* | "Qundus" al-dahkan. Övers: Sukaina Ibrahiem. Djursholm: Dar al-Muna ·
Klinting, Lars (2000). *Castor odlar* | "Qunduz" al-muzārī'. Övers: Sukaynah Ibrāhīm. Djursholm: Dar al-Muna ·
Klinting, Lars (2006). *Castors punka* | [uppgift saknas]. Övers: Sukainah Ibrahiem. Djursholm: Dar al-Muna ·
Klinting, Lars (1999). *Castor syr* | [uppgift saknas]. Övers: [uppgift saknas]. Djursholm: Dar al-Muna ·
Klinting, Lars (2000). *Frippe lagar allt* | Kastur yuslih kulla shay. Övers: Sukaina Ibrahiem. Djursholm: Dar al-Muna ·
Klinting, Lars (1998). *Örjan – den höjdrädda örnen* | Malik al-nasr al-dhabī. Övers: [uppgift saknas]. Djursholm: Dar al-Muna ·
[uppgift saknas] (1995). *Körkortsboken* | Kitāb raḥṣah al-siyāqah. Övers: Ayād Jibār. Sollentuna: Sveriges trafikskolors riksförbund

L

Lagercrantz, Rose (2012). *Mitt lyckliga liv* | Ḥayātī al-sa'īdah. Övers: [uppgift saknas]. Djursholm: Dar al-Muna
Lagerkvist, Pär (2002). *Barabas* | Bārābbās. Övers: Sa'dī Yūsuf. Damaskus: Al-Mādā
Lagerkvist, Pär (2003). *Barabbas* | Bārābbās. Övers: Ghāzī Jamāl. Damaskus: Dār Usāma (x)
Lagerkvist, Pär (1980). *Dvärgen* | Al-qazm. Övers: Fiktūr Azām & Fu'ād Ḥūrī. Damaskus: Wizārat al-Thaqāfah wal-Irshād al-Qawmī (x)
Lagerkvist, Pär (2004). *Gäst hos verkligheten* | Dayf 'alā al-wāqi'. Översättare: Sukaynah Ibrāhīm. Djursholm: Dar al-Muna.
Lagerkvist, Pär (1999). *I själens gränder* | Fī aziqqat al-rūh: mukhtārāt shi'rīyah. Övers: Mūsā Ṣardāwī. Amman: Dār al-Karmal
Lagerkvist, Pär (2004). *Själernas maskerad* | Aqniat al-rūh. Övers: Muḥamad Būtghān. Alger: Al-maktabah al-Waṭaniya al-Jazā'iriyah (x)
Lagerlöf, Selma (1998). *Bortbytingen* | Al-badīl. Övers: Sukaynah Ibrāhīm. Djursholm: Dar al-Muna ·
Lagerlöf, Selma (2012). *Jerusalem* | Al-Quds. Övers: Albirt Nadir. Kairo: Sfinks
Lagerlöf, Selma (1999). *Nils Holgerssons underbara resa genom Sverige* | Muḥāmarāt Nilz al-'ajīb. Övers: Jalāl Shawqī. Kairo: al-Dār al-Miṣrīyah al-Lubnānīyah ·
Lagerlöf, Selma (2001). *Nils Holgerssons underbara resa genom Sverige* | Raḥalāt Nilz Huljirsun al-Ajīb. Övers: Yūsuf Abd al-Tawwāb. Kairo: Al-Majlis al-Alā lil-Thaqāfah (x) ·
Lampsos, Parisoula & Swanberg, Lena Katarina (2013). *Mitt liv med Saddam* | [uppgift saknas]. Övers: [uppgift saknas]. [uppgift saknas]: [uppgift saknas]
Landström, Olof & Lena (2009). *Bu och Bä blir blöta* | Bū wa-Bā yataballālān. Övers: Mona Henning. Djursholm: Dar al-Muna ·

Landström, Olof & Lena (2009). *Bu och Bä i blåsväder* | Bū wa-Bā fī yawm ‘āšif. Övers: Mona Henning. Djursholm: Dar al-Muna ·

Landström, Olof & Lena (2009). *Bu och Bä i skogen* | Bū wa-Bā fī al-ghābah. Övers: Mona Henning. Djursholm: Dar al-Muna ·

Landström, Olof & Lena (2009). *Bu och Bä i städtagen* | Bū wa-Bā yunazzafān. Övers: Mona Henning. Djursholm: Dar al-Muna ·

Landström, Olof & Lena (2009). *Bu och Bä på kalashumör* | Bū wa-Bā fī ḥaflah. Övers: Mona Henning. Djursholm: Dar al-Muna ·

Landström, Olof & Lena (2009). *Bu och Bä på sjön* | Bū wa-Bā fī riḥlah baḥriyyah. Övers: Mona Henning. Djursholm: Dar al-Muna ·

Landström, Olof & Lena (1995). *Nisse går till posten* | Sa‘d yadhabu ilā al-barīd. Övers: Mona Henning. Djursholm: Dar al-Muna ·

Landström, Olof & Lena (1993). *Nisse hos frisören* | Sa‘d yaqassu sha‘rahu. Övers: Mona Henning. Djursholm: Dar al-Muna ·

Landström, Olof & Lena (1992). *Nisses nya mössa* | Sa‘d wa-qubb‘atu-hu al-ḡadīda. Övers: Mona Henning. Djursholm: Dar al-Muna ·

Landström, Olof & Lena (2012). *Pom och Pim* | Tūt wa-Tīt. Övers: Mona Henning. Djursholm: Dar al-Muna ·

Larsson, Lennart (1993). *Stammar ditt barn?* | Hal yu‘ānī ṭifluka min al-tamtamati?. Stockholm: Sveriges stanningsföreningars riksförbund

Larsson, Stieg (2011). *Flickan som lekte med elden* | [uppgift saknas]. Övers: [uppgift saknas]. al-Dar al-Bay: al-Markaz al-Thaq af al-Arab

Larsson, Stieg (2012). *Luftslottet som sprängdes* | Fatat fī ushsh al-dababir. Övers: Husayn 'Umar. al-Dar al-Bay: al-Markaz al-Thaq af al-Arab

Larsson, Stieg (2010). *Män som hatar kvinnor* | Fatāt lā yuhibbu-hā al-rijāl. Övers: Fātin Saba'. Al-dar al-baydā': Samā

Lentz, Karin (1998). *Vad tror du klockan är slagen?* | Hal an al-awan bi-itīqadadak?. Övers: Sana Karim. Malmö: Arabiskt kulturcentrum i Sverige

Leo, Veronica (1994). *En midsommarnattssaga* | Uštura layla muntaṣaf al-ṣayf. Övers: Khālid ‘Āshūr. Stockholm: Orfeus

Lind, Åsa (2011). *Sandvargen* | Dhī‘b al-rimāl. Övers: Jāsīm Muḥammad. Ramallah: Mu‘assasat Tāmir lil-Ta‘līm al-Mujtama‘

Linde, Ebbe (2003). *Gilgamesj* | [uppgift saknas]. Övers: Abdulsattar Noorali. Eskilstuna: Datortek/Aktivitetcenter

Lindenbaum, Pija (2003). *Gittan och gråvargarna* | Lubnā wa-al-dhī‘ab al-ramādīyah. Övers: Ibrāhīm ‘Abd al-Malik. Stockholm: Dar al-Muna ·

Lindenbaum, Pija (2010). *Siv sover vilse* | Ḥīna bātāt Tamārā wa-tāhat. Övers: Ibrāhīm 'Abd al-Malik. Djursholm: Dar al-Muna ·

Lindgren, Astrid (1994). *Bröderna Lejonhjärta* | al-Akhawān. Övers: Walīd Sayf. Djursholm: Dar al-Muna ·

Lindgren, Astrid (2007). *Bröderna Lejonhjärta* | al-Akhawān. Övers: Walīd Sayf. Djursholm: Dar al-Muna ·

Lindgren, Astrid (2007). *Emil i Lönneberga* | Imīl fī Lunnabryā. Övers: Sa‘īd al-Ja‘far. Djursholm: Dar al-Muna ·

Lindgren, Astrid (2008). *Emil i Lönneberga* | Imīl fī Lunnabryā. Övers: Sa‘īd al-Ja‘far. Djursholm: Dar al-Muna ·

Lindgren, Astrid (????). *Emil i Lönneberga* | Imīl Fī lunnabariyā. Övers: Saīd Al-Jfār. Dubai: Muasasat Muḥammad Bin Rāshid Al-maktūm (x) ·

Lindgren, Astrid (1991). *Känner du Pippi Långstrump?* | Ġinān dāt-u 'l-ḡaurab-i 't-tawīl. Övers: Mona Henning. Djursholm: Dar al-Muna ·

Lindgren, Astrid (2007) *Känner du Pippi Långstrump?* | Jinan dhatu al-jawrab al-tawil. Övers: Mona Henning. Djursholm: Dar al-Muna ·

Lindgren, Astrid (2012). *Lillebror och Karlsson på taket* | Karlsūn ‘alā al-sath. Övers: Sukaynah Ibrāhīm. Djursholm: Dar al-Muna ·

Lindgren, Astrid (1993). *Lotta på Bråkmakargatan* | Lailā tarḥal min al-bayt. Övers: Walīd Sayf. Djursholm: Dar al-Muna ·

Lindgren, Astrid (1995). *Mio, min Mio* | Miyū yā waladī. Övers: Walīd Sayf. Djursholm: Dar al-Muna ·

Lindgren, Astrid (2005). *Mio, min Mio* | Miyū yā waladī. Övers: Walīd Sayf. Djursholm: Dar al-Muna ·

Lindgren, Astrid (2004). *Mirabell* | Mīrābal. Övers: Ibrāhīm ‘Abd al-Malik. Djursholm: Dar al-Muna ·

Lindgren, Astrid (1996). *Pippi Långstrump* | Jinān fī "bayt yā layta". Övers: Walīd Sayf. Djursholm: Dar al-Muna ·

Lindgren, Astrid (2000). *Pippi Långstrump* | Bībī Aqwā ṭiflah fī al-dunyā; Imīl ashqā ṭifl fī al-ālam. Övers: Yūsuf Abd al-Tawwāb. Kairo: Al-Hayah al-Miṣriyah al-Āmmah lil-Kitāb (x) ·

Lindgren, Astrid (2007). *Ny uppl. Pippi Långstrump* | Bībī Aqwā ṭiflah fī al-dunyā. Övers: Walīd Sayf. Djursholm: Dar al-Muna (x) ·

Lindgren, Astrid (2007). *Pippi Långstrump* | Jinān fī "bayt yā layta". Övers: Walīd Sayf. Djursholm: Dar al-Muna ·

Lindgren, Astrid (2008). *Rasmus på luffen* | Rāsmūs wa-al-mutasharrad. Övers: Sukaynah Ibrāhīm. Djursholm: Dar al-Muna ·

Lindgren, Astrid (2008). *Rasmus på luffen* | Rāsmūs wa al-mutasharid. Övers: [uppgift saknas]. Abu Dhabi: Kalimah (x) ·

Lindgren, Astrid (2013). *Sagor i urval* | Fī bilād al-ghasaq. Övers: Ibrāhīm ‘Abd al-Malik. Stockholm: Dar al-Muna ·

Lindgren, Astrid (2005). *Spelar min lind sjunger min näktergal* | Zayzafūnātī ta‘zīf wa-andalībī yughannī. Övers: Sukaynah Ibrāhīm. Djursholm: Dar al-Muna ·

Lindgren, Astrid (2012). *Sunnanäng* | al-Tā‘ir al-aḥmad. Övers: Māyā Abū al-Ḥayyāt. Ramallah: Mu‘assasat Tāmir lil-Ta‘līm al-Mujtama‘

Lindgren, Astrid (1993). *Visst kan Lotta cykla* | Darrājat-u Laylā. Övers: Walīd Sayf. Djursholm: Dar al-Muna ·

Lindgren, Astrid (1999). *Visst kan Lotta cykla* | Darrājat-u Laylā. Övers: Walīd Sayf. Djursholm: Dar al-Muna ·

Lindgren, Astrid (1990). *Vår i Bullerbyn* | ar-Rabī‘u fī "'l-Qarjat-i 'ṣ-ṣāḥiba". Övers: Mona Henning. Djursholm: Dar al-Muna ·

Lindgren, Astrid (2008). *Ån lever Emil i Lönneberga* | Imīl fī Lunnabryā: yasraḥ wa-yamraḥ. Övers: Ann-Christine Pattenfözz Nassar. Djursholm: Dar al-Muna ·

Lindgren, Barbro (1999) *Den vilda bebiresan* | al-Tifl al-shaqī mughamirun bahri. Övers: Muḥammad al-Zāhir. Djursholm: Dar al-Muna ·

Lindgren, Barbro (1995). *Mamman och den vilda bebin* | Al-umm wa ṭiflu-hā al-shaqī. Övers: Muḥammad al-Zāhir. Djursholm: Dar al-Muna ·

Lindgren, Barbro (2003). *Max balja* | Hammam Maks. Övers: Mona Henning. Stockholm: Dar al-Muna ·

Lindgren, Barbro (2003). *Max bil* | Sayyarat Maks. Övers: Mona Henning. Stockholm: Dar al-Muna ·

Lindgren, Barbro (2003). *Max boll* | Kurat Maks. Övers: Mona Henning. Djursholm: Dar al-Muna ·

Lindgren, Barbro (2003). *Max dockvagn* | Arabat Maks. Övers: Mona Henning. Stockholm: Dar al-Muna ·

Lindgren, Barbro (2003). *Max kaka* | Kakat Maks. Övers: Mona Henning. Stockholm: Dar al-Muna ·

Lundquist, Marie (2004). *En enkel berättelse* | Ḥakāyah baṣīdah. Övers: Rawīyah Murrah. Ramallah: Ogarit Cultural Center

Läckberg, Camilla (2013). *Isprinsessan* | Amirat al-jalid. Övers: Faten Subh. Casablanca: al-Markaz al-thaqafi al-arabi

Löfgren, Ulf (2000). *Ludde* | Abū Šūfah. Övers: Yūsuf Ṭabākh. Stockholm: Avanta ·

Löfgren, Ulf (2005). *Ludde leker kurragömma; Ludde och kafé Bullen* | Luddah yal‘ab al-ghumīdah; Luddah wa-maḥqā al-ka‘kah. Övers: Jāsīm Muḥammad. Spånga: Apec ·

Löfgren, Ulf (1994). *Ludde och alla djuren* | Abū Šūf wa jamiyu‘ al-hiwanat. Övers: Yūsuf Ṭabākh. Spånga: Avanta ·

Löfgren, Ulf (2000). *Ludde och Gnutta* | Abu Sufah wa-ukhtah Dalluah. Övers: Yūsuf Ṭabākh. Stockholm: Avanta ·

Löfgren, Ulf (1994). *Ludde och telefonen* | Abū Šūf wa al-hātif. Övers: Yūsuf Ṭabākh. Spånga: Avanta ·
Lööf, Jan (2013). *Sagan om det röda äpplet* | Hikāyat al-tuffāḥ al-hamrā'. Övers: D. Walid Sayf. Stockholm: Dar al-Muna ·
Lööf, Jan (2009). *Ta fast Fabian* | Amsikū Fābiyān. Övers: Jāsim al-Walā'ī. Djursholm: Dar al-Muna ·

M

Mankell, Henning (2004). *Eldens hemlighet* | Sirr al-nār. Övers: Jāsim al-Walā'ī. Djursholm: Dar al-Muna
Mankell, Henning (2008). *Eldens hemlighet* | Sirr al-nār [Ny översättning]. Övers: Jāsim al-Walā'ī. Djursholm: Dar al-Muna
Mankell, Henning (????). *Eldens hemlighet* | Sirr al-nār. Övers: Sāmīr Abū Hawāsh. Dubai: Muasasat Muḥammad Bin Rāshid Al-maktūm (x)
Mankell, Henning (2009). *Hundarna i Riga* | al-Kilāb fi Rīghā. Övers: Mahdī Šāliḥ al-Malikī. Djursholm: Dar al-Muna
Mankell, Henning (2008). *Hunden som sprang mot en stjärna* | Jisr 'ilā al-nujūm. Övers: Sāmīr 'Abū Hawāsh. Djursholm: Dar al-Muna
Mankell, Henning (2009). *Mördare utan ansikte* | Qātil bi-lā wajh. Övers: Mahdī Šāliḥ al-Malikī. Djursholm: Dar al-Muna
Mankell, Henning (2013). *Pyramiden* | Khuyūt al-haram. Övers: Mahdī Šāliḥ al-Malikī. Stockholm: Dar al-Muna
Martinson, Harry (2006). *Aniara* | Inyara: qasidah malhamiyah min al-khayal al-'ilmi. Övers: 'Abid Ismā'īl. Damaskus: Dar al-Mada
Martinson, Harry (2002). *Nässlorna blommar* | Al-shawk yazhuru. Övers: Anṭūn Ḥūmšī. Damaskus: Dar al-Mada
Martinson, Harry (2004). *Vildbuketten* | Bāqah barrīyah. Övers: 'Abid Ismā'īl. Damaskus: Dar al-Mada
Mazandarani, Sohrab (red.) (1995). *Asiatiska röster: 1* | [uppgift saknas]. Lund: Studiecirkel Dikthäftet
Metell, Barbro (2002). *Våga berättas* | Tajru' an tu'abbira: lil-ummahāt wa-atfāliḥunna allādhīna yata'ariḍūna lil-'unf. Övers: [uppgift saknas]. Stockholm: Allmänna barnhuset
Moberg, Vilhelm (1995). [uppgift saknas] | Ḥayyah al-insān alā al-arḍ. Övers: Sh. Yūsuf. Damaskus: Wizārat al-Thaqāfah (x)
Moberg, Vilhelm (2013). *Utvandrarna* | al-Muhājirūn. Övers: 'Alā' al-Dīn Abū Zaynah. Djursholm: Dar al-Muna
[antologi] (1985). *Modern svensk poesi* | [uppgift saknas]. Övers: Sa'ad Sa'ib. Beirut: Dar al-ra'id al-'arabi (x)
Murray Brodin, Kristina (2013). *Bort alla spöken!* | Ayyatuhā al-ashbāḥ ibta'adi!. Övers: Kholod Salman. Lidingö: Vivlio ·
Murray Brodin, Kristina (2013). *Världens finaste torn* | Ajmalo borjen fe al-alam. Övers: Kholod Salman. Lidingö: Vivlio ·
[uppgift saknas] (2012). *Må bra under Ramadan* | Tamatti' bi-šihḥah jayyidah fi shahr Ramaḍān: ḥaqā'iq wa-naṣā'ih muḍidah. Örebro: Stiftelsen Örebro moské

N

Nazar, Ibrahim (2005). *Körkortsboken* | Kitāb rukhsat al-siyaqah. Övers: [uppgift saknas]. Stockholm: al-Salihani
Nilsson, Ulf (2003). *Adjö, herr Muffin* | [uppgift saknas]. Övers: Ibrāhīm 'Abd al-Malik. Stockholm: Dar al-Muna ·
Nilsson, Ulf (2012). *Farmors alla pengar* | Jamī'u nuqūd jaddi-nī. Övers: [uppgift saknas]. Amman: Majaldāwī Masterpieces ·
Nilsson, Ulf (2012). *När vi var ensamma i världen* | Wahidānī fi al-'ālim. Övers: D. Akram Hamdān. Amman: Majaldāwī Masterpieces ·
Nobel, Alfred (2009). [uppgift saknas] | Muḥāḍarat Nūbil. Övers: Abd al-ilāh Al-Mallāḥ. Dubai: Muasasat Muḥammad Bin Rāshid Al-maktūm (x)
[uppgift saknas] (2008). *Nordisk standard för barn och ungdomar inom hälso- och sjukvård* | Miqyās duwal al-shamāl lil-atfāl wa-al-shabāb ḍimm al-ri'āyah al-sihḥiyah wa-al-tibbiyah. Övers: [uppgift saknas]. Göteborg: Svenska Nobab
Nordqvist, Sven (1993). *Kackel i grönsakslandet* | Aṣuwāt fi l'ḥadīqati. Övers: Walīd Sayf. Stockholm: Dar al-Muna ·
Nordqvist, Sven (1992). *Pannkakstårtan* | Ka'kat al-'īd. Övers: Walīd Sayf. Djursholm: Dar al-Muna ·
Nordqvist, Sven (2007). *Var är min syster?* | Ayna ukhtī?. Övers: Sukaynah Ibrāhīm. Stockholm: Dar al-Muna ·

O

Olanders, Marit (2010). *Sugen på livet* | al-'Aṭsh lil-ḥayāh: al-raḍā'ah al-ṭabī'iyah. Övers: [uppgift saknas]. Rimforsa: Amningshjälpen
Olsson, Lotta (2009). *Morris hos frisören* | Mūrīs 'inda al-ḥallāq. Övers: Jāsim Muḥammad. Spånga: Apec ·
Olsson, Lotta (2009). *Morris passar huset* | Mūrīs yahrusu al-bayt. Övers: Jāsim Muḥammad. Spånga: Apec ·
Olsson, Lotta (2009). *Morris på morgonen* | Mūrīs ṣabāḥan. Övers: Jāsim Muḥammad. Spånga: Apec ·
Olsson, Lotta (2009). *Morris på stora ången* | Mūrīs fi al-marj al-kabīr. Övers: Jāsim Muḥammad. Spånga: Apec ·

P

Pettersson, Kerstin (2006). *Mitt barn skriker* | Ṭiflī yaṣrah!: 'an tahdī'at al-ṭifl al-raḍī'. Övers: AAC Global. Stockholm: Gothia
Pettersson, Louise (1984). *Studieteknik i svenska som främmande språk* | [uppgift saknas]. Övers: Nuri Hajo. Uppsala: Studieförl.

R

Ridha, Mohaned M. (2008). *Bilguide på arabiska och svenska* | Dalīl al-sayyārah bi-al-'arabīyah wa-al-suwēdiyah. Stockholm:

- Almostakschef
 Roca Ahlgren, Malin (2013). *När börjar sen?* | Matā tabda' "lāḥiqan"? Övers: Kholod Salman. Lidingö: Vivlio ·
 Roca Ahlgren, Malin (2011). *Vår ligger Utomlands?* | Mādhā yaqa'u Khārij al-bilād. Övers: Kholod Salman. Lidingö: Vivlio ·
 Rådström, Niklas (1997). *Medan tiden tänker på annat* | Baynamā al-zaman yufakkiru fī umūrin ukhrā. Övers: Yūsuf Tabbākh. Spånga: Avanta
 Rådström, Niklas (1999). *Månen vet inte* | al-Qamar la yarif. Övers: Yūsuf Tabbākh. Stockholm: Avanta
 [uppgift saknas] (????). *Röster från invandrare* | Aṣwāt min al-muhājirin. Övers: [uppgift saknas]. Stockholm: Riksförbundet för utvecklingsstörda barn, ungdomar och vuxna (FUB)

S

- Salameh, Eva-Kristina (2007). *Språkstörning i kombination med flerspråkighet* | al-Idṭirāb al-lughawī fī ḥāl al-ta'addud al-lughawī. Övers: Yamām al-Zubaydī. Stockholm: Afasiförbundet/Talknuten
 Sandberg, Inger (1994). *Laga mig, sa Pulvret* | 'Alijūnī qala Simsīm. Övers: Mona Henning. Djursholm: Dar al-Muna ·
 Sandberg, Inger (2006). *Lilla Anna och de mystiska fröna* | Nānā al-ṣaghīrah wa-al-budhūr al-ghāmiḍah. [26s] Övers: Ibrāhīm 'Abd al-Malik. Djursholm: Dar al-Muna ·
 Sandberg, Inger (2006). *Lilla Anna och de mystiska fröna* | Nānā al-ṣaghīrah wa-al-budhūr al-ghāmiḍah. [28s] Övers: Ibrāhīm 'Abd al-Malik. Stockholm: Dar al-Muna ·
 Sandberg, Inger (2006). *Lilla Anna och de mystiska fröna* | Nānā al-ṣaghīrah wa-al-budhūr al-ghāmiḍah. [60s] Övers: Ibrāhīm 'Abd al-Malik. Karlstad: Tre Sandberg ·
 Setterlind, Bo (2011). *Dikter* | Taḥta qaws al-sahāb: shi'r. Övers: Yūsuf Mattī Ishāq. Järfälla: Yusuf Matti Ishaq
 [uppgift saknas] (2007). *[uppgift saknas]* | Sihhatuk awwalan: nasaih hawla kayfiyat al-inayah bi-sihhatik. Övers: Ahmad Abbud. Angered: Anatole media
 Sjöberg, Kjell (2005). *Att inta en ort* | Al-Intiṣār fī ṣalawāt al-ṣirā maa al-adūw. Övers: Luwīs Kāmil. Kairo: Maktabat Sān Mārḳ (x)
 [uppgift saknas] (1998). *Sjöflickan och guldnnyckeln* | Buḥayrat al-iwazzah al-barrīyah. Övers: Sukaynah Ibrāhīm. Stockholm: Dar al-Muna
 Sjöstrand, Östen (1984). *I vattumannens tecken* | Taḥta burj ad-Dalw. Övers: Muḥammad al-Ghazzī & Munṣif al-Wahāyibī. Tunis: Dīmītir
 Stark, Ulf (2009). *Min vän Percys magiska gymnastikskor* | Ṣadiqī Bīrsī wa-ḥidhā'uhu al-rīyādī al-siḥrī. Övers: Sāmīr Abū Hawwāsh. Djursholm: Dar al-Muna ·
 Stark, Ulf (2009). *Min vän shejken i Stureby* | Ṣadiqī al-shaykh fī Stūribī. Övers: Sāmīr Abū Hawwāsh. Djursholm: Dar al-Muna ·
 Stark, Ulf (1998). *Storebrorsan* | [uppgift saknas]. Övers: [uppgift saknas]. [uppgift saknas] ·
 Strindberg, August (1987). *Den starkare* | [uppgift saknas]. Övers: Abd al-Mun'im Salim. Kairo: Al-Hayah al-Miṣrīyah al-Āmmah lil-Kitāb (x)
 Strindberg, August (1972). *Den starkare; Spöksonaten; Bandet; Brott och Brott* | Al aqwa; Al rabāt; Al jarāem anwā; Musīqa al shabah. Övers: Muḥamad Tawfīq Muṣṭafa. [Kuwait]: [uppgift saknas] (x)
 Strindberg, August (1975). *Dödsdansen; Stora landsvägen* | Raqṣat al mawt; Al ṭarīq al kabīr. Övers: Muḥamad Tawfīq Muṣṭafa. [Kuwait]: [uppgift saknas] (x)
 Strindberg, August (1990). *Ett drömspel* | Masraḥiyat ḥilm. Övers: Abd Al-Ḥamid Ibrāhīm Shīḥah. Kairo: Al-Hayah al-Miṣrīyah al-Āmmah lil-Kitāb (x)
 Strindberg, August (1995). *Ett drömspel* | Masraḥiyat ḥilm. Övers: Nail Silah. Abu Dhabi: Manshurat al-Majma'al-Thaqafī (x)
 Strindberg, August (1958). *Fadern & Fröken Julie* | al-Ab wa Mis Cūlijā. Övers: 'Abd-al-Halīm al Baṣlāwī. Kairo: Maktaba miṣr
 Strindberg, August (1973). *Fordringsägare; Svanvit; Påsk* | Al Darmā; Al amīra al baydā; Id al foṣoh. Övers: Muḥamad Tawfīq Muṣṭafa. [Kuwait]: [uppgift saknas] (x)
 Strindberg, August (1970). *Fröken Julie; Fadern* | Al ānisa jūliyā; Al ab. Övers: Muḥamad Tufīq Muṣṭafa. [Kuwait]: [uppgift saknas] (x)
 Strindberg, August (1994). *Kärlek och spannmål* | Al-ḥub wal-khubz wa qiṣaṣ ukhrah. Övers: Abd-Allah Al-Shanāq. Amman: Dār al-Amal (x)
 Strindberg, August (1993). *Pelikanen; Samum; Leka med elden* | Al-baja'; Al-samūm; Al-la'b bi-al-nār. Övers: Fāḍil Al-Jāf. Stockholm: [uppgift saknas]
 Strindberg, August (1987). *Spöksonaten* | al-Laḥn aṣ-ṣabaḥī. Övers: 'Abdul-Muṭallib al-'Abdī. Stockholm: A.-M. Al-Abdi
 Strindberg, August (1971). *Till Damaskus* | Al ṭarīq ila al shām. Övers: Muḥamad Tawfīq Muṣṭafa. [Kuwait]: [uppgift saknas] (x)
 Strindberg, August (1945). *[uppgift saknas]* | Masraḥiyat al-'Ab. Övers: Wadiā Filasṭīn. Kairo: [uppgift saknas]
 [uppgift saknas] (2005). *Svenska ordspråk* | [uppgift saknas]. Övers: Abdul Karim Jani Sahar. Spånga: Abdulkarim Jani Sahar
 [uppgift saknas] (2004). *Svenska poeter* | [uppgift saknas]. Övers: Abdulsattar Noorali. Eskilstuna: Datortek/Aktivitetcenter
 Säfstrand, Caroline (2012). *Ester och hemliga Plomia* | Istir wa-Blūmīyā al-khaṭīyah. Övers: Kholod Salman. Lidingö: Vivlio ·
 Söderberg, Hjalmar (1996). *Doktor Glas* | [uppgift saknas]. Övers: Yusuf Hallaq. Damaskus: Wizardat al-thaqafa (x)
 Söderberg Jacobson, Agneta (2004). *Tänk om!* | Fa-nu'idu al-nazr!. Övers: [uppgift saknas]. Stockholm: Kvinna till kvinna
 Södergran, Edith (1994). *The collected poems of Edith Södergran* | al-Āthār a-shirīyah al-kāmilah. Övers: Muḥammad Afīfī Maṭar wa-Muḥammad Īd Ibrāhīm. Kairo: Dār al-Sharqīyāt

T

- Tidholm, Thomas (2009). *Ture blåser bort* | Tūrah ta'khudhuhu al-rīḥ ba'īdan. Övers: Jāsīm Muḥammad. Spånga: Apec ·
 Tidholm, Thomas (2009). *Ture sitter och tittar* | Tūrah yaḥlisu wa-yanzuru. Övers: Jāsīm Muḥammad. Spånga: Apec ·
 Tonkin Reda, Marie (2012). *Pyramider i paradiset* | Ahrām fī al-firdaus. Övers: Michael Reda & Marie Tonkin Reda. Stockholm:

Skosnöret

Tranströmer, Tomas (2003). *Dikter* | Laylan 'alā safar. Övers: 'Alī Nāṣir Kinānah. Beirut: Dar al-Fāris al-nashr wa-l-tūzī'

Tranströmer, Tomas (2005). *Samlade dikter* | al-'A'māl al-shi'rīyah al-kāmilah. Övers: Qāsim Ḥamādī. Damaskus: Badāyāt

V

[uppgift saknas] (2010). *Vad religionsfrihet innebär och när den får begränsas* | Maḥūm al-ḥurrīyah al-dīnīyah wa matā tu'tabar ḥādhihi al-ḥurrīyah muqayyadah. Övers: [uppgift saknas]. Bromma: Svenska missionsrådet

[uppgift saknas] (2012). *Vi reste hit: berättelser* | Sāfarnā ilā hunā : aḥādīth. Övers: Rawān Ḥabīb. Malmö: Smulsk

[uppgift saknas] (2010). *Vid diktens port: svensk poesi på arabiska* | [uppgift saknas]. Övers: Hasan Alyasiri & Maria Styrman. Kairo: Sanabel

[lyrikantologi] (1998). *Viskningar från norr* | Hamasāt min al-shimāl: mukhtārāt min al-shi'r al-suwidī. Övers: Fārūq al-Qabah 'Abd al-Nabī. Solna: Nordaf Media

W

Widmark, Martin (2006). *Diamantmysteriet* | Lughz al-'almās. Övers: Sukaynah Ibrāhīm. Djursholm: Dar al-Muna ·

Widmark, Martin (2011). *Fotbollsmysteriet* | Lughz kurat al-qadam. Övers: Jāsim al-Walā'ī. Djursholm: Dar al-Muna ·

Widmark, Martin (2006). *Hotellmysteriet* | Lughz al-funduq. Övers: Sukaynah Ibrāhīm. Djursholm: Dar al-Muna ·

Widmark, Martin (2011). *Mumiemysteriet* | Lughz al-mūmiyā'. Övers: Jāsim al-Walā'ī. Djursholm: Dar al-Muna ·

Widmark, Martin (2011). *Saffransmysteriet* | Lughz al-za'farān. Övers: Jāsim al-Walā'ī. Djursholm: Dar al-Muna ·

Widmark, Martin (2011). *Skolmysteriet* | Lughz al-madrasah. Övers: Jāsim al-Walā'ī. Djursholm: Dar al-Muna ·

Wieslander, Jujja (2006). *Mamma Mu bygger koja* | Māmā Mū tabnī 'irzālan. Övers: Sukaynah Ibrāhīm. Djursholm: Dar al-Muna ·

Wieslander, Jujja (2006). *Mamma Mu får ett sår* | Mādhā ḥadatha yā Māmā Mū. Övers: Sukaynah Ibrāhīm. Djursholm: Dar al-Muna ·

Wieslander, Jujja (2000). *Mamma Mu gungar* | Mama Muu wa-al-marjuhah. Övers: Sukaynah Ibrāhīm. Stockholm: Dar al-Muna ·

Wieslander, Jujja (2002). *Mamma Mu städar* | Mamma Mu tunadhef. Övers: Sukaynah Ibrāhīm. Stockholm: Dar al-Muna ·

Wieslander, Jujja (2006). *Mamma Mu åker rutschkana* | Māmā Mū 'alā al-zalāqah. Övers: Sukaynah Ibrāhīm. Djursholm: Dar al-Muna ·

William-Olsson, Magnus & Mohamed, Jasim (2009). *Dikter* | Itlalah min hawaf al-nihai: antulujīya al-shi'r al-suwidī. Övers: Ibrahim 'Abd al-Malik. Damaskus: Dar al-Mada

Wirsén, Stina (2011). *Vem bestämmer?* | Man yuqarrir?. Övers: Mona Henning. Djursholm: Dar al-Muna ·

Wirsén, Stina (2009). *Vem är arg?* | Man al-ghādīb. Övers: Mona Henning. Djursholm: Dar al-Muna ·

Wirsén, Stina (2009). *Vem är ensam?* | Man al-wāhid. Övers: Mona Henning. Djursholm: Dar al-Muna ·

Wolde, Gunilla (2003). *Emma går till tandläkaren* | Lamá inda tabib al-asnan. Övers: Ibrāhīm 'Abd al-Malik. Stockholm: Dar al-Muna ·

Wolde, Gunilla (2003). *Emmas dagis* | [uppgift saknas]. Övers: Ibrāhīm 'Abd al-Malik. Stockholm: Dar al-Muna ·

Wolde, Gunilla (2003). *Emmas första dag på dagis* | [uppgift saknas]. Övers: Ibrāhīm 'Abd al-Malik. Stockholm: Dar al-Muna ·

Wolde, Gunilla (2003). *Emmas lillebror är sjuk* | Akhu Lamá yamrad. Övers: Ibrāhīm 'Abd al-Malik. Stockholm: Dar al-Muna ·

Wolde, Gunilla (2003). *Emmas verkstad* | Warshat Lamá . Stockholm: Dar al-Muna ·

Wolde, Gunilla (2003). *Totte bygger* | Hamadah yabni. Övers: Ibrāhīm 'Abd al-Malik. Stockholm: Dar al-Muna ·

Wolde, Gunilla (2003). *Totte går till doktorn* | Hamadah yadhabu ilā al-tabib. Övers: Ibrāhīm 'Abd al-Malik. Stockholm: Dar al-Muna ·

Wolde, Gunilla (2003). *Totte går ut* | Hamadah yurid al-khuruj . Övers: Ibrāhīm 'Abd al-Malik. Stockholm: Dar al-Muna ·

Wolde, Gunilla (2003). *Totte städar* | Hamaddah yurattib . Övers: Ibrāhīm 'Abd al-Malik. Stockholm: Dar al-Muna ·

Wolde, Gunilla (2003). *Totte är liten* | al-Saghir Hamadah. Övers: Ibrāhīm 'Abd al-Malik. Stockholm: Dar al-Muna ·

Z

Zak, Monica (2007). *Pojken som levde med strutsar* | al-Walad alladhi ash maa al-naam. Övers: Rāwiyah Murrah. Alger: Asimat al-Thaqafah al-Arabiyah ·

Zak, Monica (2012). *Pojken som levde med strutsar* | al-Walad alladhī 'āsha ma'a al-na'am. Övers: Rāwiyah Murrah. Stockholm: Dar al-Muna ·

Å Ä Ö

[lyrikantologi] (1999). *Änglars porträtt* | Purtrih lil-malaikah: al-shir al-suwidī al-hadith. Övers: Hinri Diyab, Jalil Haydar. Malmö: Jiljamish

Öijer, Bruno K. (2012). *Dikter* | al-Thalāthīyah. Övers: Jāsim Muḥammad. Uppsala: Kulturföreningen Bagdad café

4 ANALYS

Att svensk litteratur översätts till arabiska är som sagt en relativt ny företeelse. Inte förrän under andra halvan av 90-talet och framförallt under början av 2000-talet verkar översättningarna tagit fart på allvar, och då är barnlitteraturen klart dominerande. En kvantitativ analys av vad som blivit översatt kan bidra till förståelsen av den bild som den arabisktalande omvärlden har och får av Sverige. Dels kan själva valet av titlar till översättning eventuellt säga något om efterfrågan och vår litteraturs ställning, men sedan påverkar naturligtvis även innehållet i dessa böcker läsarens bild av Sverige.

Om man anlägger ett systemteoretiskt perspektiv kan man kanske hävda att översättningar generellt spelat en primär roll för utvecklandet av det som kallas den 'moderna' arabiska litteraturen. Detta eftersom den har en relativt kort historia (Hermans, 1999:109) – även om den byggs på en urgammal tradition av klassisk litteratur. Varför har det översatts så lite från svenska? Har det att göra med att Sverige inte varit en kolonialmakt i arabvärlden så som Frankrike och Storbritannien? Beror det på att vår litteratur inte varit tillräckligt stark i övriga världen heller? Eller är det kanske snarare så att just kompetensen att översätta från svenska till arabiska inte funnits förrän nu under de senaste decennierna då denna språkkombination uppstått i och med invandring av arabisktalande till Sverige?

4.1 En överblick över bibliografin

4.1.1 Vad har blivit översatt?

I bibliografin kan hela 160 titlar (56%) räknas till barn- och ungdomslitteratur (se bibliografin). Bland de författare som översätts mest i denna genre hittar vi Astrid Lindgren (25 titlar), Gunilla Bergström (12 titlar), Martin Widmark (6 titlar), Jujja

Wieslander (5 titlar) och Gunilla Wolde (10 titlar) m.fl. Astrid Lindgren är den mest översatta författaren i bibliografin.

Om man bortser från denna totala dominans för barn- och ungdomslitteratur och tittar på de resterande 124 titlarna (44%) i bibliografin så kan man grovt sett (med några undantag) dela in det övriga i fyra dominerande kategorier: poesi, drama, deckare och faktalitteratur.

Poesi

24 titlar (19% av vuxenlitteraturen) av minst 18 olika författare kan räknas till denna kategori. Flera av titlarna är antologier och samlingar där flera författare finns representerade. Författare som Gunnar Ekelöf, Harry Martinsson, Tomas Tranströmer, Karin Boye, Edit Södergran m.fl. finns översatta. Det tycks inte finnas någon trend i när denna typ av litteratur blivit översatt, utan utgivningsåren spänner mellan 1984 till 2012 med en relativt jämn fördelning mellan decennierna. Det är anmärkningsvärt att så många olika författare blivit översatta i denna kategori, flera med endast ett verk, trots att trenden generellt är att redan översatta författare har större chans att bli översatta på nytt än vad en ej tidigare översatt författare har att bli översatt.

Drama

15 titlar (12% av vuxenlitteraturen) av författarna Ingmar Bergman och August Strindberg. 2 titlar av Bergman och 13 av Strindberg. Här är trenden att det mesta översattes på 70-talet, men den första titeln *Fadern* översattes redan 1945 av Wadīa Filastīn och gavs ut i Kairo. Det är den rika mängd titlar av Strindberg som gör att denna kategori utgör en så stor andel av vuxenlitteraturen i bibliografin.

Deckare

11 titlar (9% av vuxenlitteraturen) av författarna Henning Mankell, Stieg Larsson och Camilla Läckberg. Samtliga titlar översatta under 2000-talet. Henning Mankell har fått 7 titlar översatta och är därmed den mest översatta romanförfattaren inom vuxenlitteraturen. 5 av hans romaner finns representerade och en av dessa, *Eldens hemlighet*, har blivit översatt flera gånger. Endast Strindbergs många pjäser överstiger detta i antal vilket gör

Mankell till den näst mest översatta vuxenförfattaren.

Faktalitteratur

44 titlar (35% av vuxenlitteraturen) av nästan lika många författare. Detta är den i särklass största kategorin inom vuxenlitteraturen. Hit räknas biografier, historiska skildringar, läromedel, ren facklitteratur och i vissa fall informationstexter med författare som Ulla Björklund, Erik Fichtelius, K. W. Gullers, Ingmar Karlsson m.fl. Det tycks inte finnas någon trend i när denna typ av litteratur blivit utgiven utan utgivningsåren spänner över de senaste decennierna.

Detta är som sagt en mycket grov indelning och kvar står sedan 30 titlar som faller utanför dessa fyra kategorier. Dessa är av skönlitteratur av blandat slag, romaner och noveller (som inte är deckare) och några författare som finns med bland dessa 30 övriga titlar är Jan Guillou, Pär Lagerkvist, Niklas Rådström och Vilhelm Moberg för att nämna några exempel (i de tre sistnämndas fall är det alltså deras romaner det är frågan om och inte poesi eller drama).

Jämförs detta med hur det ser ut vad gäller svenska översättningar till övriga världen hittar man både likheter och skillnader. Enligt Svedjedal (2012:51) finns Astrid Lindgren, Henning Mankell, Stieg Larsson, Håkan Nesser och Martin Widmark med bland de mest översatta svenska författarna mellan 2006 – 2010. Det är alltså barn- och ungdomslitteratur och kriminalromaner som dominerar även när man ser på översättningar till hela världen. Men vid en närmare studie av listan syns en skillnad i en tydligare dominans av författare som skriver för de allra yngsta bland de arabiska översättningarna. En del namn som kommer lite längre ner på topplistan i Svedjedal, så som Gunilla Bergström, hittas i det allra översta toppskiktet bland de arabiska översättningarna, och andra författare som ligger högst i topp i bibliografin, så som Gunilla Wolde och Jujja Wieslander, finns inte ens med bland de 20 mest översatta författarna globalt sett. Dessutom kan man skönja en skillnad i att effekterna av det 'svenska deckarundret' (Svedjedal, 2012:61), inte är riktigt lika tydliga i arabvärlden som i övriga världen – även om de naturligtvis delvis är synliga även här. Håkan Nesser finns inte med i bibliografin, Camilla Läckberg har fått endast en titel översatt, 5 av Henning Mankells romaner finns

med.

En lätt övervägande del av författarna som blivit översatta är män ca 55% medan ca 45% av den översatta litteraturen är skriven av kvinnliga författare. När det gäller enbart barnlitteraturen är 66% av titlarna författade av kvinnliga författare.

4.1.2 Kronologi

Den första titeln i bibliografin som blivit översatt är August Strindbergs *Fadern* (1945). Till de mest nyligen översatta hör till exempel *Jag är Zlatan Ibrahimovic* (2013) av Zlatan Ibrahimovic och David Lagercrantz. Tittar man på när titlarna i bibliografin blivit översatta ser man att mycket skett relativt nyligen. 62 % av titlarna har blivit utgivna efter millennieskiftet, och hela 93 % av titlarna har givits ut under 90-talet eller senare. Endast 23 titlar har givits ut före 1990. Detta faktum blir i och för sig mindre konstigt om man beaktar att den moderna arabiska litteraturen har en relativt kort historia. Den första romanen utkom enligt Stagh (1996:18) år 1913, och den första novellen kom fyra år senare. Det tar sedan några decennier för dessa nya genrer att etablera sig ordentligt. Men detta förklarar ändå inte helt varför det tog så lång tid för svenska romaner att bli översatta till arabiska. Kanske kan det också handla om en tidigare brist på översättare med rätt språkkompetens? Översättare som senare i och med invandring från arabvärlden till Sverige blev fler och etablerade sig. Men varför har då inte fler svenska romaner översatts tidigare via ett tredje språk som till exempel engelska eller franska?

Att översättandet tagit fart måste ses som en positiv trend för alla parter eftersom ”...greater variety could be expected to simulate a potential growth in demand” (Matsunaga-Watson, 2005:163).

4.1.3 Utgivningsort

Det kan vara intressant att titta särskilt på det som blivit utgivet utanför Sverige för att på så sätt försöka få en bild av spridningen av den översatta litteraturen. I bibliografin är ett

70-tal titlar utgivna utanför Sverige. Detta motsvarar 25 % av titlarna. Alltså är 75 % av titlarna utgivna, åtminstone delvis, i Sverige (se avsnitt 2.1.5 ovan). De städer som dominerar totalt bland dem som givit ut svensk översatt litteratur är Damaskus (16 titlar) och Kairo (15 titlar). Därefter kommer på en jämn andraplats: Amman, Dubai, Kuwait och Beirut med cirka 5 titlar vardera. Abu Dhabi och Ramallah har gett ut 3 titlar var och så även Nicosia (genom det svenska förlaget Dar al-Muna). Ett antal städer har gett ut endast ett eller ett par verk. Totalt finns 13 olika länder utanför Sverige representerade som utgivare till titlarna i bibliografin.

Vilka är det då som givit ut dessa titlar? Många förlag har gett ut en eller två titlar. Tittar man närmare på dem som gett ut fler än två titlar är det i Sverige i huvudsak: Dar al-Muna (129 titlar), Apec (11 titlar), Avanta (7 titlar), Vivlio (7 titlar), Natur och kultur (5 titlar) och Gothia (3 titlar). Utanför Sverige hittar man i Damaskus: Dar al-Mada (6 titlar) och Kulturdepartementet, 'Wizārat al-Thaqāfah' (6 titlar) samt i Amman: Dar al-Karmal (3 titlar). Värt att notera här är att en så stor del som 46 % av titlarna blivit utgivna av förlaget Dar al-Muna – långt mycket mer än de nästkommande 8 största förlagen sammanräknat. Denna situation är helt unik, både att ett enda förlag dominerar utgivandet i så hög grad, men också att så stor andel som 75% givits ut i Sverige.

En analys av *Suecana extranea* bidrar med info om det som i Svedjedal kallas för 'nodpersoner' (Svedjedal, 2012:64-66). Det handlar om personer och parter med en extra viktig roll i kedjan kring översättning och utgivning. Hit kan även de stora förlagen räknas, och det är oundvikligen så att dessa förlag är med och avgör vilken bild av Sverige som omvärlden ska få (se inledningskapitlet). Dessa förlag ger i och med sina val av översättningar och utgivningar en bild av vad som är Sverige utåt, mot arabvärlden.

4.1.4 Vilka översätter från svenska till arabiska?

Vilka är det då som översatt dessa verk? För att börja med barn- och ungdomslitteraturen (drygt 150 titlar) så finns ett knappt tjugotal översättare representerade i bibliografin. Här är de som översatt fler än 5 titlar: Mona Henning, Sukaynah Ibrāhīm, Ibrāhīm 'Abd al-Malik, Walīd Sayf, Jāsīm Muḥammad, Jāsīm al-Walā'ī & Kholod Salman. Några av dessa

översättare har även översatt vuxenlitteratur, och de tre förstnämnda har översatt omkring 20 eller fler titlar barn- och ungdomslitteratur.

Går man sedan vidare till vuxenlitteraturen ser man att de är betydligt fler. I bibliografin finns över 70 översättare representerade – de allra flesta med endast en titel. Omkring ett drygt tiotal har översatt minst två titlar och bland dessa kan nämnas: Mūsa Ṣardāwī, Muḥamad Tawfīq Muṣṭafa, Maḥdī Ṣāliḥ al-Malikī, Sukaynah Ibrāhīm, Ibrāhīm ‘Abd al-Malik, Jāsīm Muḥammad, Rāwiyah Murrah, Fātin Subh (?), ‘Ābid Ismā‘īl, Sāmīr ‘Abū Hawāsh & Yūsuf Ṭabākh.

Här finns alltså en markant skillnad mellan de som översätter barn- och ungdomslitteratur och de som översätter endast vuxenlitteratur. De förstnämnda är färre i antal och översätter ett större antal titlar emedan de sistnämnda är många i antal med endast en eller några få titlar. Detta kan naturligtvis delvis förklaras med den skillnad i tid som krävs för att översätta en ofta längre vuxenroman till skillnad från en ofta kortare barnbok. Detta gäller särskilt de som översätter böcker för de allra yngsta såsom Woldes *Totte*-böcker eller Bergströms böcker om *Alfons*. Men kanske är det också så att barnboksöversättarna blivit mer etablerade?

4.2 Varför har just dessa titlar översatts?

4.2.1 Barn- och ungdomslitteratur

I bibliografin finner man som sagt hela 56% barn- och ungdomslitteratur (se föregående avsnitt och resultatkapitlet). I sin studie från 2003 ger Rooke en möjlig bidragande förklaring till detta. Han menar att antalet publicerade titlar i översättningsflödet från svenska till arabiska är totalt dominerat av barn- och ungdomslitteratur och att detta delvis kan förklaras av det svenska litteraturstödet som vid denna tidpunkt gav bidrag åt svensk-arabiska förlag för översättningar av barnlitteratur i kategorin 'litteratur på invandrarspråk'

men inte gav bidrag för motsvarande översättningar av vuxenlitteratur (Rooke, 2003:74).

Sedan 2006 har SIDA ett projekt som stöder översättning och utgivning av barnlitteratur i Mellanöstern och Nordafrika via Anna Lindh Foundation (SIDA, 140716). 2011 togs beslutet att förlänga stödet ytterligare ett år till 2012. En anledning som ges är att barnböcker inte prioriteras i regionen och att attraktiva böcker därför är svåra att få tag på.

Kanske är det också så att barn- och ungdomslitteratur, som ofta är kortare till omfånget än vuxenlitteratur, är relativt billig att översätta med tanke på att tiden som krävs för arbetet med översättningen beror på antalet ord i boken?

Det faktum att arabiska är ett av de största invandrar språken i Sverige är naturligtvis en viktig pusselbit i att försöka förstå varför bibliografin ser ut som den gör. I en undersökning som utfördes 2009 hävdas att arabiska är Sveriges fjärde största modersmål, efter svenska, finska och serbokroatiska (Parkvall, 2009:91). Denna uppgift citeras även i (Språktidningen, 120209, *Sveriges största språk*). I (Dahl, 2007:273) presenteras däremot arabiska som det tredje största modersmålet, även här med hänvisning till Mikael Parkvall, som baserat beräkningarna på både skolstatistik och olika former av befolkningsstatistik. Enligt denna uppgift ligger arabiskan, med sina uppskattade 146 000 talare, ohotad på plats 3 – långt före övriga språk. Men båda dessa uppgifter börjar bli gamla och invandringen från arabisktalande länder som till exempel Irak och Syrien har sedan dess varit fortsatt hög.

Det kan vara fallet att en ovanligt stor del av den översatta litteraturen har sin marknad här i Sverige, och köps i butiker eller lånas på biblioteken av svenska araber och arabisktalande i Sverige eller används i skolor med arabisktalande elever. Ett exempel på en titel som mer uppenbart har sin marknad här i Sverige är:

Frost-Johansson, Margareta (2003). *Matstart: utbildning för småbarnsföräldrar i livsmedelskunskap och matlagning* | al-Bad' bi-tanāwul al-ṭa'ām: ta'līm ahālī al-atfāl al-ṣiḡhār 'an al-mawādd al-ghidhā'iyah wa-ṭuhā al-ṭa'ām.
Övers: [uppgift saknas]. Vänersborg: Hushållningssällskapet Väst

Men på det största förlaget Dar al-Muna, som grundades 1984 av Mona Henning (som föddes i Jordanien men har bott i Sverige i många år), verkar detta i alla fall inte officiellt vara tanken. På deras egen webbsida står att läsa: ”Thanks to the efforts of Dar al-Muna Swedish literature is today known in the Arab World” (<http://daralmuna.se/om.html>,

14.03.22). År 2010 fick förlagets grundare Mona Henning en medalj av Kung Carl XVI Gustaf 'for significant contributions towards distributing Swedish literature in the Arab world'. Vidare blev hon förra året utvald till hedersbetygelsen "Årets Svenska Kvinna" av "Swedish Women's Educational Association International". Motiveringen var att hon med sitt eget förlag hängivet för ut vår svenska litteraturskatt till arabisktalande länder³.

Det handlar alltså hela tiden om att svensk litteratur sprids i arabvärlden och inte, som man kanske skulle kunna förvänta sig, om hur arabisktalande i Sverige får ta del av svensk litteratur på sitt hemspråk. Men detta är oavsett ett resultat av det hela – hur det nu än ligger till med avsikterna.

Det känns dock inte alltför långsökt att anta, framförallt när det gäller tonvikten på litteratur för de allra yngsta barnen, att detta skulle kunna bero på ett behov på den svenska marknaden. Arabisktalande invandrarfamiljer som önskar läsa för sina småbarn på modersmålet och skolor och förskolor som vill erbjuda barn med arabiska som modersmål litteratur på deras nivå kan vara bidragande orsakar till det myckna antalet titlar av författare som Wolde, Wieslander och Bergström.

Enligt Ann-Kristin Olsson Flodin (muntlig kommunikation, den 16 juli 2014) som är inköpsansvarig bibliotekarie vid Örebro Stadsbibliotek kommer uppdraget från högsta nivå. Bibliotekslagen ger direktiv och vid sidan av den finns även UNESCOs folkbiblioteksmanifest och varje kommuns egna planer. Personer med annat modersmål än svenska såväl som barn- och ungdomar är båda prioriterade grupper enligt Bibliotekslagen (Sveriges Riksdag, Departementsserie 2012:13). Folkbibliotekens uppdrag är att serva kommunens invånare. Vid Örebro Stadsbibliotek har man valt att låta Bibliotekstjänst göra urvalet av exakt vilka böcker som ska köpas in utifrån beskrivning och önskemål. När det gäller vuxenlitteratur på arabiska berättar Olsson Flodin att hon valt att av Bibliotekstjänst fråga efter 'en och annan' bok av populär svensk författare översatt till arabiska. Annars tror hon inte att efterfrågan på just svenska författare översatta till arabiska är så stor. Men när det gäller barn- och ungdomslitteratur tror hon att det finns ett annat tänk, en pedagogisk aspekt som kanske uppmuntrar till fler böcker av svenska författare. När

³"Mona Henning fick utmärkelsen Årets Svenska Kvinna 2013 för sitt hängivna och ovärderliga arbete i att föra ut vår svenska litteraturskatt till arabisktalande länder. Mona Henning är född i Jordanien men sedan många år bosatt i Stockholm. Hon är från början apotekare men har sedan 1986 vikt sitt liv till att driva ett litet förlag som utger svensk litteratur i arabisktalande länder. Mona började med barnböcker som t ex Pippi Långstrump, Elsa Beskow, Tove Jansson, Mamma Mu och Alfons. Numera har hon utökat sitt utbud till vuxenlitteratur som t ex Pär Lagerkvists, Jan Guillou och Henning Mankell" (SWEA, <http://ask.swea.org/arets-aska/>, 14.03.22).

Olsson Flodin fördelar resurserna använder hon sig av statistik över kommunens invånares modersmål samt tillströmning av nyanlända (muntlig kommunikation, den 16 juli 2014).

Det har visat sig svårt att ta fram tillförlitliga uppgifter om hur många modersmålstalare av olika språk som är bosatta i Sverige, bland annat för att olika svenska regeringar i flera omgångar sagt nej till att registrera medborgares modersmål av integritetsskäl (Språktidningen, 120209, *Sveriges största språk*).

4.2.2 Övrig litteratur

Varför översätts ett litterärt verk? Det går inte att bortse ifrån att det nog ofta i mångt och mycket är ”...en fråga om 'en fabulös tur', en slump där två personer råkar föra ett samtal som får stora konsekvenser” (Svedjedal, 2012:66). Men detta är naturligtvis inte hela sanningen. Verk av författare som redan innan blivit översatta blir oftare översatta än verk av dem som inte blivit det. Det är naturligtvis också ett säkrare kort att översätta litteratur som redan blivit översatt till andra språk sedan innan.

Enligt Håkansson (2012:46) associeras ett översatt verk sällan med sitt källspråk, och vill man analysera varför just dessa verk blivit översatta bör man snarare studera i vilken situation, efter vilka normer eller i vilken urvalsprocess de släpps in i målkulturen. ”...från urval till textframställning påverkas översättningsprocessen av faktorer som rör uppfattningar i målkulturen om källkulturen eller målkulturens interna normsystem” (Håkansson, 2012:46). Han menar att det handlar om målkulturens acceptans av verket och han presenterar fyra generella urvalstendenser: kognitiva, universalistiska och interna urvalstendenser samt internationella påverkan på urvalet. De kognitiva är de som framställs som värdefulla främst som bärare av information om den politiska och sociala situationen i källkulturen. De universalistiska urvalen görs utifrån intresse för källlitterära verk som självständiga allmängiltiga konstverk med ett estetiskt underhållande värde. De interna urvalen görs utifrån en styrning från det målkulturella litterära systemets interna dynamik, exempelvis översättningslitteraturens generella status i det målkulturella litterära systemet (Håkansson, 2012:47).

Studerar man översättningar av svenska verk till hela världen ser man att: ”Svensk skönlitteratur i översättning tycks i högre grad ha blivit en del av den transnationella

underhållningsindustrin” (Svedjedal, 2012:48) med en ”...relativt stark transnationell ställning utanför hyperkanon” (Svedjedal, 2012:61).

I en undersökning utförd av Germund Michanek (Svedjedal, 2012:48) noteras att flera av de svenska författare som var populärast i Sverige inte tillhörde de mest översatta samt att de mest översatta författarna ej tillhörde de mest lästa i hemlandet. Asymmetrier av detta slag noteras enligt Svedjedal (2012:48) ofta i analyser av transnationella litterära flöden.

Samma resonemang som i föregående avsnitt om barn- och ungdomslitteratur gäller naturligtvis även här. Att en så stor del av titlarna i vuxenlitteraturen är i kategorin faktalitteratur kan ofta förklaras med att den delvis eller ibland enbart har sin marknad här i Sverige. Böcker om Sverige och det svenska samhället, pedagogisk litteratur med mera utgör en stor del av bibliografin – och då har ändå statligt utgivet material ratats (se avsnitt 2.3.1).

Att en så stor del som 19% av vuxenlitteraturen är lyrik kan verka vara något av en gåta. Trots att Statens kulturråd två gånger om året delar ut stöd för översättning av svensk kvalitetslitteratur brukar just lyriken ha svårt att nå ut (Annina Rabe, Svenska institutet, 2011.12.19). Enligt Helen Sigeland på Statens kulturråd prioriteras gärna förlag som vill introducera en författare för första gången då det ses som en kulturpolitisk gärning snarare än något att bli rik på. Även lyrik prioriteras på grund av svårigheten i att nå ut med den (Annina Rabe, Svenska institutet, 2011.12.19). Men poesi har inte minst i arabvärlden en position som högprestigelitteratur vilket påverkar både sponsorer och översättare och bibliotekarie Olsson Flodins bild är att denna målgrupp arabisktalande i Sverige gärna läser poesi (muntlig kommunikation, den 16 juli 2014). Dessutom är dikter kortare och går snabbare att översätta än en roman.

4.2.3 Källkulturens respektive målkulturens inverkan

Det är inte helt lätt att ge sig in i spekulationer om hur titlarna i bibliografin valts ut för översättning och varför. Om man försöker se det hela ur ett systemteoretiskt perspektiv kan man fråga sig huruvida titlarna valts på grund av deras ställning i källkulturen (den svenska), och/eller källkulturens dominans eller om det snarare handlar om att möta en

efterfrågan på målkulturens marknad (se även föregående stycke). Att det skulle föreligga en dominans av just den svenska kulturen över den arabiska känns främmande – även om man ofta möter inställningen bland araber att det är 'bättre i Europa' då de syftar på ekonomi, politiskt styre, infrastruktur etc. (Åsikter av motsatt natur förekommer naturligtvis också). Hur ligger det då till med dessa titlars ställning i den svenska kulturen?

Om man antar att denna översatta litteratur har en stor marknad bland arabisktalande här hemma i Sverige, så inser man att situationen blir lite annorlunda. Källkulturen och målkulturen sammanfaller delvis till en och samma. Men inte helt, eftersom både första och andra generationens invandrare kan ha med sig mycket av sin kultur i hemlandet respektive sina föräldrars hemland. Här behövs fortsatt forskning och fler studier med nya vinklar.

4.3 Avslutande kommentar

På webbsidan för Sveriges ambassad i Abu Dhabi informerades den 16:e februari i år att Sveriges ambassadör i Förenade Arabemiraten undertecknat ett samförståndsavtal om att Sverige var hedersgäst på årets internationella bokmässan i Abu Dhabi (30 april till 5 maj). Sverige hade där en centralt placerad paviljong där det visades upp ”...en bred bild av svensk kultur, litteratur, poesi, illustrationer, mat och musik” (Sveriges ambassad Abu Dhabi, 140322). Ett tjugotal svenska författare, poeter, förläggare, illustratörer, kockar och musiker var bjudna att delta. Hade det inte varit optimalt att vid ett sådant evenemang kunna presentera en lista på vad av svensk litteratur som blivit översatt till arabiska?

När ambassaden kontaktades inför bokmässan och fick frågan om vilka böcker som skulle presenteras i montern gavs en beställningslista som svar, men där var alla titlar på engelska (mejlkorrespondens den 24 april 2014).

Författare Monica Lauritzen beskrev mässan som fint ordnad och som en rolig och positiv upplevelse (muntlig kommunikation, den 21 juli 2014). Montern var enligt

Lauritzen väldigt ambitiös med mycket verksamhet särskilt för barn. Hon tycker att de blev mycket väl mottagna men hon är samtidigt tveksam till hur väl de lyckades nå ut till rätt målgrupp. Urvalet av böcker som presenterades i montern tyckte hon ändå var förhållandevis snävt. Få böcker fanns översatta till arabiska, mestadels barnlitteratur, men sedan fanns även en del svensk litteratur översatt till engelska och franska. Lauritzen upplevde det som förvånande att hon mötte oro för arabiskan som litterärt språk bland araber på grund av att ungdomarna läser mycket på engelska. Intresset var stort från mässans sida, men Lauritzen poängterar att det handlar om överklassen.

KÄLLFÖRTECKNING

Böcker, artiklar, rapporter

- Bokmässan i Abu Dhabi (<http://www.adbookfair.com/>) Senast besökt: 140924
- Cedernil, Valentina (2012). *Capturing Intangible Cultural Heritage: Oral Arabic Storytelling in Hammarkullen, Sweden*. (Magisteruppsats) Göteborgs Universitet
- Dahl, Östen (2007). *Språkets enhet och mångfald*. Lund: Studentlitteratur
- Dar Al-Muna (<http://www.daralmuna.com/>) Senast besökt: 140924 & (<http://daralmuna.se/om.html>) Senast besökt: 140924
- Ethnologue (<http://www.ethnologue.com/statistics/size>)
- Even-Zohar, Itamar (1990). Polysystem Theory i *Poetics Today* Vol. 11, No. 1, Spring, 1990. Duke University Press
- Grelz, Karin (2013). *Respons – recensionstidskrift för humaniora & samhällsvetenskap*. Om 'Nils Håkanssons Rysk skönlitteratur i svensk översättning 1797-2010 med en fallstudie av Nikolaj Gogols svenska mottagande'. Publicerat i RESPONS 1/2013
- Hermans, Theo (1999). *Translation in Systems: Descriptive and System-oriented Approaches Explained*. Manchester: St. Jerome Publishing
- Håkansson, Nils (2012). *Fönstret mot öster - rysk skönlitteratur i svensk översättning 1797-2010*. Avhandling i slaviska språk vid Institutionen för moderna språk. Stockholm: Ruin
- Index Translationum, UNESCO (<http://www.unesco.org/xtrans/>) (http://portal.unesco.org/culture/en/ev.php-URL_ID=7810&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=-512.html) Senast besökt: 140924 & (http://portal.unesco.org/culture/en/ev.php-URL_ID=7810&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html) Senast besökt: 140924
- Jansson, Anna (2011). *En arabisk-svensk översättningshistoria eller En historia om arabisk-svensk översättning*. Projektarbete 10 HP. Stockholms Universitet
- Kalima Translation 140425. *Readership in the Arab world*. (<http://www.kalima.ae/en/pages/ReadershipInTheArabWorld.aspx>) Senast besökt: 140924
- Kleberg, Lars (2009). Att göra översättningar synliga: Om översättningshistoria och databasen Svenskt översättarlexikon i *En bok om böcker och bibliotek*. Huddinge: Södertörns högskola
- Kronholm, Tryggve (1995). *Den arabiska litteraturens historia: Spegelbilder*. Stockholm: Natur och Kultur
- Kulturrådet (<http://www.kulturradet.se/>) Senast besökt: 140924
- Kungliga Biblioteket (<http://www.kb.se/>) Senast besökt: 140924 & (<http://www.kb.se/samlingarna/Bibliografier/>) Senast besökt: 140924
- Larsson, Göran & Rooke, Tetz (2012). *August Strindberg and the Arabic literary scene – a miscellaneous note of a neglected research area*. Göteborgs Universitet (opubl.)

LIBRIS (<http://libris.kb.se/>) Senast besökt: 140924

Lindqvist, Yvonne (2011). Ett globalt perspektiv på nutida svensk översättningskultur: System- och fältteori i praktiken i Bladh, Elisabeth & Kullberg, Christina (2011). *Litteratur i gränsszonen: Transnationella litteraturer i översättning ur ett nordiskt perspektiv*. Falun: Högskolan Dalarna

Matsunaga-Watson, Noriko (2005). The selection of texts for translation in postwar Japan: An examination of one aspect of polysystem theory. The University of Queensland. i *Translation and Cultural Change: Studies in history, norms and image-projection* edited by Eva Hung. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company

NEXT PAGE (2007a). *What Arabs Read: A Pan-Arab Survey on Readership, Phase One*. Licensed under Creative Commons. (http://www.npage.org/IMG/pdf/3._What_Arabs_Read_-_Phase_1_readership_report_in_English.pdf) Senast besökt: 140924

NEXT PAGE (2007b). *What Arabs Read: A Pan-Arab Survey on Readership, Phase Two*. Licensed under Creative Commons. (http://www.npage.org/IMG/pdf/5._What_Arabs_Read_-_Phase_2_readership_report_in_English.pdf) Senast besökt: 140924

Olsson, Tobias (2007). Pippi Långstrump översätts till arabiska. Artikel i *Svenska Dagbladet 071122*. (www.svd.se/kulturnoje/nyheter/artikel_619423.svd) Senast besökt: 140924

Parkvall, Mikael (2009). *Sveriges språk – vem talar vad och var?*. Stockholm: Stockholms Universitet (<http://www.diva-portal.org/smash/record.jsf?searchId=1&pid=diva2:225395>) Senast besökt: 140924

Pepe, Teresa (2013). *Fictionalized Identities in the Egyptian Blogosphere*. Oslo: Universitet i Oslo, disputationsupplaga

Pym, Anthony (2014). *Translating between languages*. Tillgänglig online på adressen: (<http://usuaris.tinet.cat/apym/on-line/translation/translation.html>) Senast besökt: 140924

Robinson, Anthony Meredith Lewin (1979). *Systematic Bibliography : a Practical Guide to the Work of Compilation*. London: Bingley

Rooke, Tetz (2003). *Den nya arabiska översättningsrörelsen: Ett svenskt perspektiv*. Trelleborg: Berlings Skogs

Rooke, Tetz (2011). The Emergence of the Arabic Bestseller: Arabic Fiction and World Literature i *From New Values to New Aesthetics*. Ramsay, Gail & Guth, Stephan (red). Wiesbaden: Harrasowitz Verlag.

Scewczyk, Grazyna ”Inka” (u.d.). *Bolero för den segregerade barnboken*. Masteruppsats Bibliotekshögskolan (opubl.)

SIDA (140716). *Förlängning av stöd till barnlitteratur i Mellanöstern/Nordafrika*. (<http://www.sida.se/Svenska/aktuellt-och-press/For-medier/Aktuella-Beslut/Arkiv-2011/Juni-2011/Forlangning-av-stod-till-barnlitteratur-i-MellanosternNordafrika/>) Senast besökt: 140924

Språktidningen (<http://spraktidningen.se/blogg/sveriges-storsta-sprak>) Senast besökt: 140924

Stagh, Marina (1996). *Modern arabisk prosa: Linjer och utveckling i 1900-talets arabiska prosa samt kommenterad boklista*. Lund: Bibliotekstjänst

- Strömquist, Siv (2006). *Uppsatshandboken*. Uppsala: Hallgren & Fallgren
- Svedjedal, Johan (2012). *Svensk litteratur som världslitteratur: En antologi*. Uppsala: Kph.
- Svedjedal, Johan (2012b). Svensk skönlitteratur i världsperspektiv. i *Statens offentliga utredningar, 2012:10*. Stockholm.
- Svenska Ambassaden i Abu Dhabi, Om bokmässan (<http://www.swedenabroad.com/sv-SE/Ambassader/Abu-Dhabi/Aktuellt/Nyheter/Sverige-hedersgast-pa-Internationella-Bokmassan-i-Au-Dhabi-2014-sys/>) Senast besökt: 140924
- Svenska Institutet, Annina Rabe, 2011-12-19. *Svensk litteratur utanför Sverige – inte bara mord och svårmod* (<https://svenskaspraket.si.se/for-studerande/artiklar-om-sverige/litteraturartiklar/svensk-litteratur-utanfor-sverige-inte-bara-mord-och-svarmod/>) Senast besökt: 140924
- Sveriges Riksdag (140716). *Departementsserie 2012:13, Ny bibliotekslag*. (http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Utredningar/Departementsserien/Ny-bibliotekslag_H0B413/) Senast besökt: 140924
- SWEA (<http://ask.swea.org/arets-aska/>) & (<http://ask.swea.org/>) Senast besökta: 140924
- The World Bank (140625). *World Development Indicators: Education completion and outcomes*. (<http://wdi.worldbank.org/table/2.13>) Senast besökt: 140924 & (<http://data.worldbank.org/indicator/SE.ADT.LITR.ZS>) Senast besökt: 140924
- Transeuropéennes & Anna Lindh Foundation (2012). *A Mapping of Translation in the Euro-Mediterranean Region*. Paris: Transeuropéennes.
- Utrikesdepartement (2004). *Konkreta svenska förslag i dialogen med Mellanöstern och Nordafrika*. Projektledare: Hanna Johnsson
- UNDP (2009). *Arab Human Development Report 2009: Challenges to Human Security in the Arab Countries*. New York: United Nations Publications

Muntlig kommunikation

- Lauritzen, Monica. Författare, Muntlig kommunikation, den 21 juli 2014
- Rudberg, Johannes. Kungliga Biblioteket, Muntlig kommunikation, den 7 april 2014
- Olsson Flodin, Ann-Kristin. Bibliotekarie vid Örebro Stadsbibliotek, Muntlig kommunikation, den 16 juli 2014